ҲАММА ПАХТА ФРОНТИГА!

ШАҲАР МЕҲНАТКАШЛАРИ! Она-Ватанга 3 миллион 566 минг тонна, шу жумладан областимиз бўйича 321 минг тонна пахта етказиб бериш учун олиб борилаётган умумхалқ курашида актив иштирок этингиз!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ
ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ
ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 196 (2487). | 6 октябрь, якшанба, 1963 йил. | Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Президиуми Сирдарё область Жиззах ишлаб чиқариш бошқармаси ғаллакорларининг ўртоқ Н. С. Хрушчев кўрсатмаларига мувофиқ дон етиштиришни кўпайтириш юзасидан ишлаб чиққан мажбуриятларини маъқуллади.

Область партия комитетларига, ишлаб чиқариш бошқармаларининг партия комитетларига Жиззах ғаллакорларидан намуна олиб, ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг кўрсатмаларини ҳисобга олган ҳолда, барча бошқармаларда ғалла етиштиришни янада кўпайтириш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқиш ва уни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига тақдим этиш таклиф этилди.

Республика ва область газеталари, ишлаб чиқариш бошқармалари газеталарининг редакцияларига, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг радио эшиттириш ва телевидение Давлат Комитетига республикада дон етиштиришни кўпайтириш юзасидан белгиланган тадбирлар қандай бажарилаётганлигини мунтазам равишда ёритиб бориш топширилди.

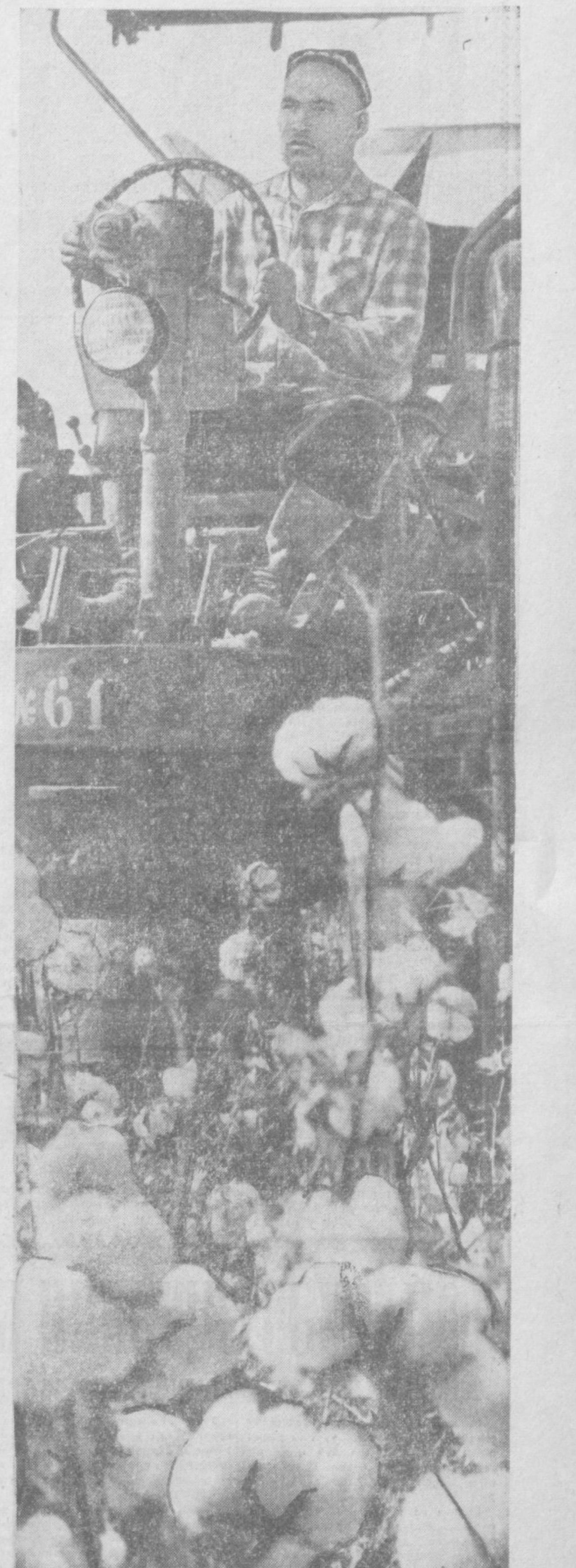

Суратда: Ўрта Чирчиқ бошқармасидаги Охунбобоев номли колхознинг пешқадам механизатори Абдураҳмон Султонов иш устида. У ҳар куни ўз «зангори кема»си билан 5—6 тоннадан пахта термоқда.

А. Абалян фотоси.

Ўзбекистон пойтахтининг коммунистлари, комсомоллари ва барча аҳолисига

МУРОЖААТ

Қадрли дўстлар!

Умумхалқ байрами — Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 46 йиллиги яқинлашиб келмоқда.

Бу шонли байрамни муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш, она-Ватанимизни коммунистик қурилишнинг барча участкаларида ажойиб муваффақиятлар билан хурсанд қилиш ҳар бир совет ватанпарварининг шарафли ва муқаддас бурчидир.

Биз тошкентликларни шу нарса хурсанд қиладики, шаҳар саноати, транспорти, қурилиш ва алоқаси партия XXII съезди, КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленуми тарихий қарорларини, КПСС Программасини амалга ошираборіб, тез суръатлар билан ривожланаяпти, кўпчилик корхоналаримизнинг коллективлари ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини амалий иш билан мустаҳкамламоқдалар. Маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш, унинг сифатини яхшилаш, таннархини камайтириш бизнинг биринчи даражали вазифамиздир. Халқ хўжалиги меҳнаткашлари етти йилликнинг ғолибона қадамини янада тезлаштириш учун ўзларида бўлган барча имкониятлардан тўла фойдалана оладилар ва фойдаланишлари керак.

БИЗНИНГ БУНДАН ҲАМ БОШҚА ЯНА БИР МУҲИМ ВАЗИФАМИЗ БОР. У ҲАМ БЎЛСА ПАХТА УЧУН КУРАШДИР. БУГУН АНА ШУ КУРАШ ҲАҚИДА БАРАЛЛА ГАПИРИШ КЕРАК.

Никита Сергеевич Хрушчевнинг ифодали қилиб таърифлаганидек пахта олтиндан ҳам қимматдир. Ҳақиқатан ҳам пахта республикамизнинг энг асосий бойлигидир, Ўзбекистон халқларининг қудратли кўп миллатли давлатимиз барча халқлари билан улуғ дўстлигининг моддий ифодасидир. Пахта етиштириш — бизнинг қардош Совет Иттифоқи халқлари олдидаги, социалистик лагерь халқлари олдидаги муқаддас, ватанпарварлик ва интернационал бурчимиздир. Пахта қанчалик кўп бўлса, Советлар мамлакати шунчалик бой бўлади, бутун социалистик лагернинг кучи ортади.

ҲАР БИР ТОШКЕНТЛИКНИНГ ҲАЁТИ ПАХТА БИЛАН ЧАМБАРЧАС БОҒЛАНГАНДИР. ВАТАНИМИЗ КЎПРОҚ «ОҚ ОЛТИН»ГА ЭГА БЎЛИШИ УЧУН ШАҲАР МАШИНАСОЗЛАРИ КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРНИ ЭНГ ЯНГИ ТЕХНИКА ВОСИТАЛАРИ БИЛАН ҚУРОЛЛАНТИРМОҚДАЛАР. ОЛИМЛАРИМИЗНИНГ ИЖОДИЙ ЖАСОРАТЛАРИ ҲАМ ПАХТАГА БАҒИШЛАНГАН. Пахта ҳаммамизни тўйдиради ва кийинтиради. Шунинг учун ҳам ҳар биримиз илгаригидек ҳозир ҳам пахтакорларнинг барча шодликлари ва машаққатларини, мўл ҳосил олиш учун умумхалқ курашининг олдинги сафида турган жанговар дўстларимиз — колхозчилар ва совхоз ишчиларининг қайноқ ҳаёти билан боғлиқ бўлган ҳар бир нарсани дилимизга яқин тутамиз. Биз шаҳар меҳнаткашлари ва деҳқонлар — ягона буюк меҳнат армиясининг солдатларидирмиз.

Бу йил биз республикамиз пахтакорларининг шаънига жуда кўп илиқ сўзлар айтдик. Баҳорнинг инжиқликлари, сувнинг танқислиги, ёзда далаларда рўй берган қурғоқчилик, ҳеч нарса Ўзбекистон пахтакорларининг жанговар руҳини тушираолмади. Далаларимизнинг меҳнаткашлари ўзларининг битмас-туганмас куч-қудратлари, дўстлик, илғор фан ва техника билан мустаҳкамланган бой тажрибаларини ишга солиб қийинчиликларни мардонавор енгдилар. Мисли кўрилмаган даражада мўл ҳосил етиштириб, ҳақиқий мўъжиза яратдилар.

Республикамиз пахтакорлари етиштирилган ҳосилни қисқа муддатда ва нес-нобуд қилмай йиғиб-териб олиш ва уни давлат омборларига ташиб бериш учун қатъиятлик билан курашаётганликлари бизларни руҳлантирмоқда. Пахта тайёрлаш фронтидан келаётган жанговар маълумотларни фахрланиш руҳи билан қабул қилаяпмиз. Ҳар бир рақам кучимизга янгидан-янги куч қўшмоқда, ҳаммамиз учун умумий бўлган вазифа — коммунизм қурилиши тантанаси учун шаҳарнинг қишлоқ билан алоқасини янада мустаҳкамлашга интилтирмоқда.

ПАХТА ДАЛАЛАРИДА ҚАҲРАМОНЛАРЧА КУРАШ КЕТАЁТГАН ҲОЗИРГИ КУНЛАРДА БИЗНИНГ БУ КУРАШНИНГ ЧЕТДАН ТУРИБ КУЗАТУВЧИЛАРИ БЎЛИШГА ҲАҚИМИЗ БОРМИ?

ЙЎҚ, БУНГА БИЗНИНГ ҲАҚИМИЗ ЙЎҚ!

Фарғоналик пахтакор, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мамажон ота Тошматовнинг алангали чақириғи шу кунларда бутун республикамиз бўйлаб жаранглади. Бу чақириқда минглаб ватанпарварларнинг фикри-зикри ифодаланган.

«Ҳозир қишлоқда ҳам, шаҳарда ҳам ҳеч қаерда хотиржамлик бўлиши мумкин эмас. Ҳаммамиз пахта учун жавоб берамиз, ҳаммамиз шонли республикамизнинг шарафини қадрлашимиз керак, ўз бурчимизни адо этишимиз лозим. Сени чақиришса «оқ олтин» терувчилар сафига қўшил! Чорлашмаганда ҳам бунга отлан!» — дейди Мамажон ота Тошматов.

Қандай ажойиб сўзлар! Агар биз ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқариб ҳосилни тез йиғиб-териб олсак, республикамиз етти йилликнинг бешинчи йилида мамлакатга 3 миллион 566 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш бўйича олган мажбуриятини тўла бажара олади.

Келинг, дўстлар, пахтакорларга қўлимиздан келганича ёрдам берайлик.

ТОШКЕНТ МЕҲНАТКАШЛАРИ ЎЗ КУЧЛАРИ БИЛАН 70 МИНГ ТОННА ПАХТА ТЕРИШГА ВАЪДА БЕРИШГАН. МИНГЛАБ ШАҲАРЛИКЛАР КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРГА ЖЎНАБ КЕТИШДИ, ПАХТАКОРЛАР БИЛАН ЕЛКАМА-ЕЛКА ИШЛАШАЯПТИ. УЛАРНИНГ САФИНИ ЯНАДА КЕНГАЙТИРИШ ЛОЗИМ.

Корхоналар, муассасалар, хўжалик ва бошқа ташкилотларнинг коллективлари ўзларининг резерв ва имкониятларини тўла ҳисобга олишлари, пахта териш учун мумкин қадар кўпроқ киши ажратишлари зарур. Партия, комсомол ва касаба союз ташкилотлари шаҳар ишчилари, хизматчилари ва ўқувчи ёшларининг тобора мавж ураётган меҳнат ва сиёсий кўтаринкилигига бошчилик қилишлари керак. Колхозлар ва совхозларга чиқишни шундай ташкил қилиш лозимки, бунинг натижасида вақт ҳеч бекор кетмасин. Ёрдам бериш бўлгандан кейин астойдил ёрдам берайлик!

ҲОСИЛНИ ЙИҒИБ-ТЕРИБ ОЛИШГА ОТЛАНГАН КОММУНИСТ ВА КОМСОМОЛЛАР! ПАХТА ДАЛАЛАРИДА КУНЛИК ТОПШИРИҚЛАРНИ ОРТИҒИ БИЛАН АДО ЭТИШ УЧУН СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАНИ КЕНГАЙТИРИНГ, «ОҚ ОЛТИН» ТЕРУВЧИЛАРНИНГ БИРИНЧИ САФЛАРИДА БЎЛИНГ ВА ШАХСИЙ НАМУНА КЎРСАТИБ, ҲАММАНИ ЯНГИ МЕҲНАТ ҒАЛАБАЛАРИ ТОМОН БОШЛАБ БОРИНГ!

ЙИГИТЛАР ВА ҚИЗЛАР! РЕСПУБЛИКАНИНГ КЕКСА ПАХТАКОРИ СИЗЛАРНИ ШУ КУНЛАРДА ВИЖДОНАН ИШЛАШГА ЧАҚИРЯПТИ. УНИНГ СЎЗИГА АМАЛ ҚИЛИНГ! Сизларнинг куч-ғайратингиз битмас-туганмасдир. Ана шу куч-ғайратингизни пахта йиғим-теримига сарфланг. Медик студентлар Мамажон ота Тошматовга ёзган жавобларида «Оппоқ чаноқларга йўналтирилган бармоқлар, ҳозир маникюр қилинган бармоқларга қараганда минг баравар гўзалроқдир. Студентларнинг дала кийими эндиликда энг хушбичим костюмдан ҳам чиройлидир», деб ҳақ гапни айтишипти.

Савдо, умумий овқатланиш ва соғлиқни сақлаш ходимлари! Далада пахта тераётганлар учун хизмат кўрсатиш ҳамма ерда ҳам яхши йўлга қўйилмаган. Бунга чидаб бўлмайди. Меҳнаткашларимизга меҳрибонлик қилинг, уларга намунали маданий-маиший шароитлар яратиб беринг!

Шу кунларда бевосита пахта далаларида фаолият кўрсатишлари учун агитаторлар, пропагандистлар, лектор ва докладчилар, профессионал ва ҳаваскор артистларга кенг майдон очилди. Ҳосилни йиғиб-териб олишнинг ҳал қилувчи даври бошланди. Ҳар бир кун, ҳар бир дақиқа ғаниматдир. Етти йилликнинг бешинчи йили мўл ҳосили учун курашда ғолиб чиқиш мақсадида ҳамма чораларни кўрайлик!

СТАНОК ВА КОНВЕЙЕРЛАР ЁНИДА ҚОЛГАН ИШЧИЛАР! ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ПЛАНИНИ БАЖАРИШ УЧУН ҒАЙРАТГА-ҒАЙРАТ ҚЎШИБ ИШЛАНГ. МЕҲНАТ УНУМДОРЛИГИНИ ОШИРИШ БИЛАН ПАХТА ЙИҒИМ-ТЕРИМИГА ЧИҚИБ КЕТГАН ЎЗ КАСБДОШЛАРИНГИЗНИНГ ЎРНИНИ БИЛДИРМАЙСИЗ.

ҚАДРЛИ ДЎСТЛАР!

ПАХТАКОРЛАРНИНГ МАЖБУРИЯТИ БИЗНИНГ ҲАМ МАЖБУРИЯТИМИЗДИР.

ҲАММА ПАХТА ЙИҒИМ-ТЕРИМИГА!

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 46 ЙИЛЛИГИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК!

КОММУНИСТИК ҚУРИЛИШДА ЯНГИ ҒАЛАБАЛАРГА ЭРИШАЙЛИК!

ЎЗБЕКИСТОН КП
ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ.

МАРРАГА ЕТДИК

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг яқинлашиб келаётган пленуми ва Улуғ Октябрь социалистик революциясининг шонли 46 йиллиги байрами шарафига бағишланган умумхалқ мусобақасига қўшилиб пахта ва «кўк олтин» далаларида шижоат кўрсатаётган колхозимиз меҳнаткашлари ажойиб меҳнат зафарларига эришдилар. Хўжалигимиз пахта тайёрлаш йиллик планини 4 октябрда 101 процент бажариб, областда биринчилар қатори маррага етди.

Тайёрлов пунктига пландаги 6250 ўрнига 6313 центнер миқдорида пахта жўнатилди. Пахтанинг ҳаммаси биринчи сортга қабул қилинди. 250 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан пландаги 25 ўрнига 25,5 центнердан ҳосил йиғиб олинди.

Зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини ҳам шараф билан бажариш учун курашаётган колхозимиз меҳнаткашлари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, 25 октябргача пландан ташқари давлатга яна 1500 центнер пахта ва 4000 тонна каноп пояси сотишга аҳд қилдилар.

В. А. ХАН
Оққўрғон, «Заря коммунизма» колхозининг раиси.
Т. МУХАНОВ,
колхоз партия ташкилотининг секретари.

САБЗАВОТЧИЛАР ЗАФАРИ

Калинин ишлаб чиқариш бошқармасининг меҳнаткашлари КПСС XXII съезди қарорларини амалга ошираборіб, давлатга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб бериш йиллик планини 5 октябрь куни бажардилар. Сабзавот пунктларига 72677 тонна маҳсулот етказиб берилди. Бу ўтган йилдагидан 30 минг тонна кўпдир. Бошқарма хўжаликлари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, давлатга яна 11 минг тонна маҳсулот сотиш мажбуриятини олдилар.

ХИРМОНГА БАРАКА 5

Областимизда пахта тайёрлашнинг бориши. Октябргача

Планга нисбатан процент ҳисобида: 1-устун — бошқармалар, иккинчиси — кунлик ўсиш, учинчиси — мавсум бошидан, тўртинчиси — машина териминг бир кунлиги, бешинчиси — жами, олтинчиси — қоп-қанорсиз ташиш.

Оққўрғон	3,00	68,16	4,16	85,33	88,53
Юқори Чирчиқ	2,31	62,49	2,33	41,16	68,41
Ўрта Чирчиқ	2,01	59,04	2,19	55,94	75,43
Янгийўл	2,21	48,76	1,15	34,92	63,83
Калинин	1,77	42,58	3,64	23,86	54,36
Бўка	2,20	41,94	2,36	34,13	55,00
Бекобод	2,01	37,40	2,48	32,68	47,79
Область бўйича	2,27	51,16	2,56	48,61	65,52

ТОШКЕНТ ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Тошкент шаҳар партия комитетининг навбатдаги пленуми бўлиб ўтди. Унда «Пахта — мамлакатимиз бойлиги. Барча ҳосилни охирги чаноғигача териб олишда қишлоқ меҳнаткашларига ёрдам бериш шаҳар меҳнаткашларининг муқаддас бурчидир» деган масала муҳокама қилинди.

Бу масала юзасидан Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Қ. Муртазоев** доклад қилди.

Пленумда Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари ўртоқ **Р. Н. Нишонов** нутқ сўзлади.

Пленум муҳокама қилинган бу масала юзасидан кенгайтирилган қарор ва республикамиз пойтахти коммунистлари, комсомоллари ва барча аҳолисини пахта йиғим-теримида актив иштирок этишга чақирувчи Мурожаат қабул қилди.

Пленум шаҳар партия комитетининг навбатдаги XVI конференциясини шу йил 30 ноябрида чақиришга қарор қилди.

Пленумда ташкилий масала ҳам кўрилди. Ўртоқ **Р. Н. Нишонов** Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари қилиб сайланганлиги муносабати билан у шаҳар партия комитети бюросининг аъзоси вазифасидан озод қилинди. Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Ҳ. Асомов** шаҳар партия комитети бюросининг аъзоси қилиб сайланди.

Пленум ишида Ўзбекистон КП Марказий Комитети Президиумининг аъзолари **Ё. С. Насриддинова**, **Н. В. Мартинов**, Ўзбекистон КП Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат **Г. Ф. Наймушин**, Ўрта Осиё халқ хўжалиги кенгашининг раиси **С. И. Кадишев**, Тошкент саноат область партия комитетининг биринчи секретари **П. В. Кайманов** ўртоқлар қатнашдилар.

(Пленум иши ҳақидаги батафсил ҳисобот газетамизнинг навбатдаги сонида босилади).

„ОЛТИН КИТОБ" ҚАҲРАМОНЛАРИ

ПЕШҚАДАМ БРИГАДАЛАР

Ўзбекистон КП Тошкент қишлоқ область комитети ва область ижроия комитети 3 октябрга қадар давлатга пахта сотиш планини муваффақиятли суратда бажарган ва қўшимча социалистик мажбуриятлар олган қуйидаги ўртоқлар бошчилик қилаётган бригадаларнинг жуда яхши ишлаётганликларини қайд қилиб ўтдилар: Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармасига қарашли Охунбобоев номли колхознинг Ш. Дуйсенов, шу бошқармадаги Ленин номли колхознинг К. Деҳқонбоева бошлиқ ўқувчилар бригадаси, Оққўрғон ишлаб чиқариш бошқармасига қарашли Красин номли колхоздан И. Алиев, «Заря коммунизма» колхозидан Ким Бон Сик, «Коммунизм» совхозидан Б. Анорбоев, Я. Норбоев, А. Сафаров, У. Михиев, С. Лим, М. Аҳмедов, У. Чирчиқбоев, Ўрта Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги Охунбобоев номли колхоздан Т. Қорахўжаев, Ш. Кўканов, Ш. Раҳматов, «Полярная звезда» колхозидан Х. Боййигитов, Бекобод ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Чаноқ» совхози 3-бўлимидан тюпкочи бригадирлар И. Кийиков ва И. Қосимов ўртоқлар.

Тошкент қишлоқ область партия комитети ва область ижроия комитети қарор қиладилар: илғор бригадаларнинг бошлиқлари Шерикбой Дуйсенов, Карима Деҳқонбоева, Ислом Алиев, Ким Бон Сик, Бозорбой Анорбоев, Ёқуб Норбоев, Аловуддин Сафаров, Уммат Михиев, Лим Сергей, Мамед Аҳмедов, Ўскан Чирчиқбоев, Тиллахўжа Қорахўжаев, Шоймардон Кўканов, Шоди Раҳматов, Холмат Боййигитов, Исмат Кийиков, Имом Қосимов ўртоқларга ташаккур эълон қилинсин ва уларнинг номлари область «Олтин китоби»га ёзилсин.

Олиҳиммат отахонларимиз пахта далаларида дурдонани йиғиб-териб олишга салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Сиз суратда кўриб турган, этак тутиб «оқ олтин» тераётган бу отахонларимиз Тошкент шаҳар Ленин районидан ва Бўстонлиқдан келган революция ветеранлари, пенсионерлардир. Улар яқинда Ўрта Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги Охунбобоев номли колхозда бўлиб, пахтакорларга ёрдам кўрсатдилар.

В. Салов фотоси.

ИШЧИ ВА ДЕҲҚОНЛАР ҲАМКОРЛИГИ ҚУДРАТЛИДИР!

Абдишукур ҚОДИРОВ,
Октябрь революцияси номидаги завод токари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони

— ⊙ —

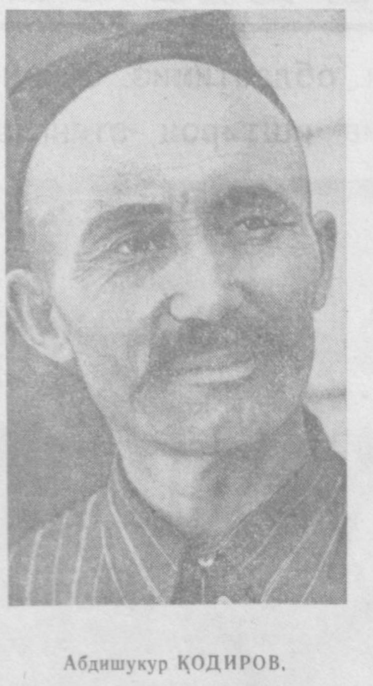

Абдишукур ҚОДИРОВ.

Биз ишлаётган цех унча катта бўлмаса ҳам кенг ва ёруғ. Қуёш ёғдусида ярқираган станоклар кўзни қувонтиради. Мен бунга разм солмас эканман, бугун эса ён-веримга бошқача бир кўз билан қарадим.

Тепадан осма кран ғириллаб юриб турибди, станоклар ёнига оғир деталларни келтиряпти. Дафъатан қараганда, станокларнинг ўзи ҳам жуда басавлат ва қудратли. Рандалаш столи у ёқдан бу ёққа бориб келиб турибди, станогимга ўрнатилган оғир «марказ» айланмоқда. Кўз ойнакли, сочига оқ оралаган, ўзбек ишчи сирли бир иш билан банд: катта қуйилмаларни оққа бўямоқда. У шошилмай, бафуржа ишламоқда. Гулли тувакчалар. Бинафша ранг товланаётган металл қириндилари. Йўлкада эса кексагина киши қўлларини орқасига қилиб айланиб юрибди. Вой дангаса-ей, ҳамма ишлаяпти-ю, у эса...

Цехимиз қизил галстук боғлаган болаларга ўша куни шундай кўринган бўлса керак. Мен дарҳол тушундим, ўқувчилар Октябрь революцияси номидаги заводимизга, мен 32 йилдан буён станок ёнида туриб ишлаётган заводга экскурсияга келишибди. Эҳ-ҳе, бундай экскурсиялар озмунча бўлганми. Лекин бу гал мен ўз цехимизга бошқача, болаларнинг кўзи билан қарадим. Агар ҳозир мен худди шу болалардек бўлсам-у, мени иккинчи механика цехига олиб келишса, худди шу ернинг ўзида, дарвозадан чиқмай туриб мен ишчи-токарь бўламан деб қасам ичган бўлардим, — хаёлимдан шу фикр ўтди. Чунки дунёда токарлик меҳнатидан ҳам гўзалроқ нарса йўқ.

Шу болалар ёшидалигимда мени қаерларга олиб боришмаган. Ҳаммаси хаёлимга келди. Революциядан сўнг оиламиз Тошкент яқинидаги Қавардан қишлоғига кўчиб келди. Отам Қодир Каримов тошкентлик ишчи эди, у ҳаётини пахта билан боғламоқчи бўлди, бир парча ерда ишлай бошлади.

Бир куни у менга:

— Қани ўғлим, отга мин, қишлоқни айланиб чиқ, одамларни тўпла, колхоз тузамиз, — деб қолди.

Эсимда бор, отам ҳаммани тўпла демаганди. Энг камбағал, энг меҳнатсевар кишиларни — етти кишини айтиб келишни буюрганди. «Меҳнат бирлиги» колхозини ана шу етти оила тузди. Келаси йили эса бутун қишлоқ колхозга кирди. Мен у вақтда ёш эдим. Отам қандай жасур, оқил ва ҳақиқатгўй киши эканлигини кейин тушундим.

Отам ҳам ишчи, ҳам деҳқон — пахтакор, дастлабки колхозларнинг ташкилотчиси ва аъзоси эди. Демак мен завод ҳам, пахта ҳам менга қадрдон дея оламан, тўғрироғи ўроқ ва болға фарзандиман. Шунинг учун ҳам токарлик станоги ёнида лол бўлиб турган болалар ва қизларга қараб, Мамажон ота, сизнинг доно ва эҳтиросли сўзларингизни эсладим. Менимча, бу сўзлар аввало ёшларга, аввало келажагимизга қаратилгандир.

Мамажон ота, сиз Социалистик Меҳнат Қаҳрамонисиз. Мен ҳам бундан тўрт йил муқаддам шу фахрли унвонни олганман. Лекин ҳаётий тажрибам жиҳатидан, донолик ва ниҳоят сиз кишилар бахти учун қилган меҳнатингиз жиҳатидан ҳали сизга тенг бўла олмайман. Ёш жиҳатдан ўғлингиз қаториман, биз ота-боланинг фикримиз бирлигидан, инсондаги энг қадрли нарса — меҳнатга бир хил кўз билан қарашимиздан мен ҳозир жуда хурсандман. Ўзбекистонда асосий иш бўлган пахта етиштиришга ҳам, Мамажон ота, биз бир хил кўз билан қараймиз.

Менинг далага чиқмаганимга анча бўлиб қолди, ғўза чаноқларида тошиб турган момиқдек пахталарни кўрганимга ҳам анча бўлди. Аммо менинг ишчилик тажрибам етарли, ана шу чаноқларда республикамиз ҳар бир меҳнаткашининг меҳнати мужассамлашганини биламан.

Қуйиш цехларидаги чидаб бўлмайдиган ҳарорат, ёрқин учқунлар ҳам шу пахтада. Сув чиқариб берадиган насосларнинг тўхтовсиз гуриллаши ҳам шу пахтада. «Узсельхозтехника» заказига мувофиқ бундай насослар учун текисловчи аппаратларни бизнинг цехимиз тайёрлаган. «Ташсельмаш», трактор йиғув, «Узбексельмаш», «Чирчиксельмаш», «Узбекхлопкомаш» заводлари конвейерларининг ҳаракати ҳам шу пахтада. Ўзбекистонда машинасозлик заводлари оз дейсизми?!

Ёш дўстим, агар истасанг худди шу оппоқ чаноқда, лўппи пахтада Чирчиқ, Қўқон ва Самарқанд химикларининг ишини ҳам кўра оласан. Бунда тепловозларимизнинг пойгасини ҳам, тўқимачилик машиналарининг гуриллашини ҳам, бухгалтер ва планлаштирувчининг сермашаққат меҳнатини ҳам, цехимиз бошлиғи ишини ҳам кўра оласан.

Солдатнинг оғир меҳнати ҳам шу чаноқдаги пахтага сингган: сен бу ерда, заводда эканлигингда у сенинг тинчлигингни қўриқламоқда. Биз кекса ишчилар солдатлар олдига, ўз оталиғимиздаги қисмга тез-тез бориб турамиз. Уларнинг командирлари доно кишилар, ҳар йили янги келганлар қасамёд қилганида бизни таклиф қилишади, шундоқ ҳам биз тез-тез бориб турамиз. Пахтамиз ҳақида кечаги ишчи ва колхозчиларга, ҳозир эса солдатларга эслатиб туришдан чарчамаймиз.

Шунинг учун ҳам мен айтаманки, сени далада кутаётган чаноқдаги оппоқ пахтада ҳаммамизнинг меҳнатимиз бор. Мамажон отанинг сўзлари билан айтганда, теримчилар сафига қўшил, сени дала чорламоқда, умумий ишдан четда қолма!

Ўзбекистонда яшайдиган ҳар бир киши шон-шуҳратимиз, ғуруримиз бўлган пахтага ўз муносабатини сўзда эмас, амалда кўрсатадиган пайт келди. Меҳнаткаш дўстим, сен бўлмасанг, ҳар куни, йилдан-йилга сабот-матонат билан меҳнат қилмаганингда эди, бу йилги мўл ҳосил ҳам унмас эди. Бугун эса яна бир муҳим иш сени кутмоқда. Кутиб турган чаноқлардаги пахтани сен териб олиб, этакка солмасанг, ким териб олади? Агар сен териб олмасанг, у ўша жойда қолиб кетиши мумкин.

Илимизга фидокорона меҳнатинг билан якун ясаб, бир грамм ҳам пахтамиз нобуд бўлмасин десанг, шундагина сен ўзингни ишчилар оиласининг муносиб аъзоси ҳисоблай оласан. Далада ёмон ишласанг, ҳаммамизга — станоклар ёнида туриб ишлаётган минглаб кишиларга ҳурматсизлик қилган бўласан. Чунки юқорида айтиб ўтганимдек, бизнинг ҳаммамиз ўз ишимиз билан мўл ҳосил етиштирилишига ҳисса қўшганмиз.

Газеталарни ўқиб жуда тўғри иш қилиняпти деб ўйлайман. Газеталар, радио, телевидение — ҳаммаси шаҳарликларнинг колхозчиларга қандай ёрдам бераётганликлари тўғрисида баралла гапирмоқда. Бу жуда тўғри. Ахир бизнинг заводимизни олиб кўрайлик. Биз бу йил Сирдарё областидаги Ленин номли колхозга уч юз киши юбордик. Олдин ҳам юборганмиз. Нега бу ҳақда индамай келамиз? Ахир уч юз киши бир ой ичида беш юз тонна ва ҳатто ундан кўп пахта териди-ку. Тошкентнинг ўзидан ҳар йили минг-минглаб теримчи далага йўл олади, улар неча йилдан буён ёрдамга чиқишади? Улар қанча пахта теришяпти? Агар ҳисоблаб кўрилса, жуда катта ёрдам беришяпти. Лекин уларнинг иши ҳақида гапиришни унутиб қўярдик. Кўп йиллардан буён пахтакорларга шундай дўстона ёрдам кўрсатиляпти. Лекин биз бу ҳақда гапиришдан уяламиз. Эндиликда бу ёрдамнинг қадрига етилаётганлиги қувончлидир.

Лекин ёрдам тўғрисида гапирилганда рўйрост гаплашиш керак. Сен станок ёнида қандай ишлаган бўлсанг, у ерда, колхозда ҳам шундай ишлашинг керак, деб ҳисоблайман. Агар сен заводда қўл учида фақат пул учун ишлаган бўлсанг, дўстингга ёрдамлашмаган бўлсанг, сен ишлаган деталь сифати қандай бўлаётганлигига эътибор бермай, нормани ошириб бажаришга уринаверган бўлсанг, у ерда ҳам шундай ишлайсан. Ҳатто касал деган справка ҳам оласан. Мен бундай касалларни кўп кўрганман. Мамажон ота айтганидек, бундай кишиларга иш тўғрисида гапирсанг, улар справкасини пеш қилади.

Ҳар бир кишидан бутун куч-ғайратини сарфлаш талаб қилинаётган ҳозирги пайтда кимнинг қандайлиги билиниб қолади. Цехимизда икки токарь ишлар эди, яхшигина токарлар эди. Жўра Мирзаев ва Жўра Абдураҳмоновни ўз дўстларим деб ҳисоблардим. У вақтда биз тепловозларни эмас, паровозларни ремонт қилардик. Бир куни заводда паровоз эмас, тепловозлар ремонт қилинсин деб буйруқ келиб қолди. Тепловозларни ремонт қилиш, — бутунлай янги, кўникилмаган иш. Заводда иш қизиб кетди. Биз янги маҳсулот ишлаб чиқаришга ўтиб, кам ҳақ ола бошладик. Масалан, мен ўзим эски пулда уч минг сўмгача олардим, янги иш бошлангач, баъзи ойларда олти юз—етти юз сўмдан пул чиқди. Иш ҳақи шу тарзда камайиб кетгач, кимнинг қандай киши эканлиги аниқ бўлиб қолди. Масалан, дўстим Орифжон Муҳамедов — биринчи механика цехининг мастери, у заводда қолди, бошқа дўстим, ишчи Шариф Пўлатхўжаев ҳам қолди. Разметкачи Абдурашид Қозоқбоев ҳам, бошқалар ҳам ишлай бердилар. Жўра Мирзаев билан Жўра Абдураҳмонов эса яхши токарь-у, ёмон ишчи бўлиб чиқди, улар заводдан кетиб қолишди. Чунки улар учун энг муҳими иш эмас, балки пулдир. Эшитишимча, уларнинг бири қаердадир қоровуллик қиляпти, иккинчиси юк ташувчи. Нима ҳам дердик, булар собиқ дўстлар, ишчи виждонини сотган кишилар. Мен газета орқали ҳозир биз яна олдингидек кўп пул ишлаяпмиз десам яна қайтиб келарсиз? Қайтиб келсангиз керак. Фақат сизларни энди ишга олишадими, йўқми-бу бошқа масала.

Мен бу ҳақда шунинг учун гапираётирманки, пул ўз йўли билан, лекин асосий гап пулда эмас. Мамажон ота тўғри айтади, одамлар учун пул ҳам керак, буни унутиб бўлмайди. Лекин қилаётган ишимиз элга манзур бўлса, пул ҳам бўлади, шуҳрат ҳам ошади. Масалан, мен мукофот олганимдан сўнг ҳамиша ҳамманинг назарида туриш қанчалик фахрли, айни вақтда қийин эканлигини англадим.

Қариндош-уруғлар ҳам, дўст-биродарлар ҳам бирданига кўпайиб қолишди. Турли йиғилишларга ҳам чақиришади — баъзан ишлагани вақт тополмай қоласан. Вокзалда ҳам сен учун алоҳида касса бор. Хуллас, сенинг кўкрагингда Олтин Юлдуз бор экан, ҳамма жойда сенга муносабат бошқача.

Иш учун масъулият ортиб кетди. Эндиликда, биласизми, нормани бажармасам ҳеч бўлмайди. Ахир мен уни доим ҳам бажараётганим йўқ. Тўғри, процентлар-ку, дуруст, лекин камчиликлар бор, станогим ёнига келинг, кўрсатиб берамэн.

Кўряпсизми, мана заготовка турибди. Қуйиш цехидан юборишган. Ҳозир резецни ўрнатиб, станокни юргизаман. Резец заготовканинг бир томонидан нормадагидан тўрт баравар кўп қиринди чиқаради-ю, иккинчи томонига тегиб-тегмай ўтади. Кўп ўтмай резец ҳам учиб кетади. Яна ишни давом эттираман. Қуйилма сифатсиз тайёрланганлиги маълум бўлади. Уни қуйиш цехига қайтариб олиб бориб бераман. Улар қайта қуйиб яна менга келтиришади. Мен яна станокка қўяман, — бир детални икки марта ишлайман. Кўриб турибсизки, процент ўз жойида. Лекин аслини олганда жуда хунук иш бўляпти. Қуйиш вақтида ким қуйганлиги ёзиб қўйилмайди. Бу детални эса Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Абдишукур Қодиров тайёрлаган. Қодиров бир кунда иккита деталь тайёрлаши керак. Қаҳрамон 2,25 деталь тайёрлаши керак, у эса 1,75 деталь бермоқда. Тахминан иш ана шундай. Қуювчилар уялишмайди, Қодиров эса уялмоқда. Қодировга бутун завод унга қараётгандай, унинг фамилияси ҳурмат тахтасига ўринсиз ёзиб қўйилгандай туюлмоқда. Бир вақтлар мен учтадан, тўрттадан деталь тайёрлардим. Ҳозир ҳам шуни истайман, кўп деталь тайёрлагим келади.

Қандай постда бўлишингдан қатъи назар, ҳамма жойда виждонан ишлаш керак. Станок ёнида турган дўстим, ҳеч вақт шуни унутма: биз совет кишиларини кийинтираётган республикада яшаяпмиз. Биз пахта ватанпарварлик ва интернационал бурч ҳисобланган республикада яшамоқдамиз. Шуни ёдингда тут ва шундан хулоса чиқариб ол.

Октябрь революцияси номидаги бизнинг заводимизда шонли традициялар кўп. Менинг устозим, собиқ мастер, ҳозир эса пенсионер, ўн еттинчи йилдан буён коммунист Алексей Семенович Макаров Бухоро амирининг саройига биринчи бўлиб бостириб кирган. Унчамунча кишилар қўлида эмас, балки заводимизда қирқ икки йил меҳнат қилган кекса большевик Иван Феоктистович Воронининг қўлида иш бошлаганман. Дўстим Абдурашид Қозоқбоев юксак малакали разметкачи, академик. Унинг сочлари цехда оқарган. Ахир унинг бобоси, кейин отаси шу ерда ишлаган. Ҳозир ўзи ишламоқда, бунинг устига ишга якка ўзи келмайди, ўғли билан келади.

Менинг ўғлим Абдураҳмон ҳам ўн еттига кирди. Ҳар куни заводга бир эшикдан кирамиз, фақат у электр цехига ўтиб кетади. Кечқурун эса буёқчиларнинг собиқ бригада бошлиғи Назрулла Абдуллаевнинг болалари каби мактабга боради. Назрулла Абдуллаев ҳозир соғлиғи ёмонлашгани туфайли гардеробчи бўлиб ишламоқда. Унинг икки ўғли заводимизда ишлайди. Учинчиси — ажойиб бола, қобилиятли музикачи. Унинг ҳеч қандай асбоби йўқ, лекин нимани қўлига олса шундай чаладики, тан берасиз. Қўлига дутор берсангиз ҳам, пианино ёнига ўтқазсангиз ҳам — ҳаммасини чалади. Ишончим комил, у музикачи бўлади, бунинг устига яхши, меҳнаткаш киши бўлади. Чунки уларнинг оиласи шунақа. Чунки заводимиз кишиларни ана шундай тарбияламоқда.

Октябрь революцияси номидаги заводда шонли традициялар кўп. Шулардан бири — колхозчилар билан мустаҳкам дўстликдир. Сирдарё областидаги Тарас Шевченко номли колхоз аъзолари билан кўп йиллардан буён дўстмиз. Кўп йиллардан буён гоҳ у, гоҳ бу цехда қишлоқ хўжалик заказини бажариш учун зўр бериб ишлаймиз. Ўша текисловчи аппаратларни ҳам шу тарзда тайёрладик. «Голодностепстрой» учун катта насосларга валлар, ёки бўлмаса Сирдарё областидаги «Коммунист» колхози гидростанцияси учун турбинанинг иш ғилдирагини тайёрлашда ҳам шундай зарбдорчасига ишладик. Буларнинг ҳаммаси заводимизда шу йилнинг ўзида қилинди. Завод комсомоллари кўп марта ғўза ва сабзавот парваришига, йиғим-теримга чиқишди. Шевченко номли колхоз билан дўстлигимиз тўғрисида гапирганда — эҳ-ҳе қанча иш қилинмади дейсиз! Механика устахонаси қуриб жиҳозлаб, станокларни ўрнатиб бердик. Ёшлар у ерга бориб концерт қўйиб беришди, мусобақалар уюштиришди. Айтмоқчи, шундай кўп йиллик дўстликдан сўнг ишчиларимизни пахта териш учун бутунлай бошқа колхозга юборишмоқчи бўлганлиги ачинарлидир. У ерда ҳам заводимиз шаън-шавкати юксак тутилишига ишонамиз, албатта. Лекин менимча, жиддий ёрдам тўғрисида гапирадиган бўлсак, у ҳолда заводнинг колхоз билан кўп йиллик дўстлигини узиб қўйиш эмас, балки ривожлантириш керак.

Яна ишчи виждони ҳақида, меҳнатни, фақат ўз меҳнатини эмас, бошқалар меҳнатини ҳам қандай севиш тўғрисида гапирмоқчиман. Биз кекса ишчиларнинг кўп йиллардан буён шундай традициямиз бор. Эрталаб иш олдидан, кундузи тушлик вақтида, кечқурун ишдан сўнг чойхонага тўпланишамиз, ёшлар ҳам келишади. Турли темаларда суҳбатлашиб, гурунглашиб ўтирамиз. Яқинда кимдир нон олиш учун навбат кутиб турганлигини айтди. Кўп йиллардан буён бундай бўлмаган эди, илгари баъзи кишилар шунчалик кўп нон олишардики, ҳеч қандай оила бунча нонни еёолмасди, деб ҳайрон бўлиб гапириб қолди. Мен ёшларга:

— Навбат кутиш, албатта, яхши эмас. Бундай кишилар нега кўп нон олиши тушунарли. Улар бу нон билан молларни боқишса керак, сўнгра бу молларни сўйиб сотишади. Бундай кишини кўрсанг бефарқ қараб турма! Келинглар, бошқа нарса ҳақида ўйлаб кўрайлик... — дедим.

Бир тасаввур қилиб кўр: сен деталь тайёрладинг. Мен уни олдим-у, кўз олдингда синдириб ташладим. Мен тўғримда нима деб ўйлайсан? Меҳнатингни беҳудага чиқарсам тинч тура оласанми?

Хафа бўласан. Ғазабланасан. Шундай экан бир бурда нон тўғрисида нега ташвиш қилмайсан? — мен шундай дедим. — Нима учун чойхонадан бурдалаб ташланган нонларни тоғоралаб олиб чиқиб кетишяпти, ахир бунга сенинг ўз қўл кучинг ёки бошқаларнинг меҳнати сингган-ку? Сиз, ёшлар, — дедим мен, — ноннинг қадрига етмайсиз. Сизлар уруш вақтидаги ноннинг мазасини татиб кўрганларингиз йўқ, нон карточкасини ҳеч қачон кўрмагансизлар. Бу карточкани билмаганлигингиз, кўрмаганлигингиз яхши. Лекин бугунги бахтли ҳаётингиз қандай зўр меҳнат, қийинчиликлар ва қон тўкиш эвазига қўлга киритилганлигини унутишга ҳаққингиз йўқ. Бу ҳаётни сақлаб қолишимиз, уни янада фаровон қилиш учун сенинг ва менинг устозларим қандай ишлашган бўлса, ана шундай меҳнат қил, менинг тенгдошларим станоклар ёнида қандай ишлаётган бўлса, Мамажон ота Тошматов далада қандай меҳнат қилаётган бўлса, ана шундай меҳнат қил!

...Бугун, дўстим, менинг бу гапларимни ўқийсан. Эҳтимол, сен газетани кечқурун, ишдан келиб қўлга олгандирсан. Мен бу вақтда ўз токарлик станогим ёнида тураман.

Иккинчи смена ишламоқда. Станокни собиқ шогирдим, ҳозир эса сменадошим Петр Ельменовдан қабул қилиб олдим. Петр армиядан қайтгач, шахталарда ишлади, кейин заводга келди. Шу ерда мактабни битирди, шу ерда коммунистлар сафига кирди, техникумни ҳам шу ерда тамомламоқда. Унинг миллати чуваш, яхши, меҳнаткаш йигит.

Сменани эса транспорт институтининг бешинчи курс студенти Борис Пудовкинга топшираман. У ҳам менинг шогирдим. Унинг иши юришиб кетгач, менга сменачи қилиб тайинлашди, унинг ўзи ҳам ҳайрон бўлди: қаранглар, — деди у. Шундай машинани менга ишониб топширишди-я. Агар киши ўсиб улғайган бўлса, нега ишонилмас экан.

Сменани ҳар сафаргидек топшираман. Сменадошимдан ҳеч нарсани сир тутмайман. Агар станок инжиқлик қилса-ю, ўзим тузатиб улгурмаган бўлсам, биргаликда тузатамиз. Инструмент керак бўлса — олавер. Маслаҳатга муҳтожмисан — марҳамат. Ёрдам керакми — марҳамат. Фақат ишлагин. Бизни, бутун цехимизни ерга қаратмагин.

Иккинчи смена ишламоқда. Қош қорая бошлади. Патронга қисилган деталь айланмоқда, қиринди буралиб-буралиб чиқмоқда. Мен яна цехга келган болалар ва қизларни эслайман, Мамажон ота, яна сизнинг доно сўзларингизни эслайман. Яна пахта тепловозлар ҳақида ўйлайман. Одатдагидек яна меҳнат ҳақида ўйлайман. Бутун хаёлимиз шу меҳнатда, доимо меҳнат фронтидамиз.

ДОН ЕТИШТИРИШНИ КЕСКИН КЎПАЙТИРАМИЗ

ЖИЗЗАХ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИ ҒАЛЛАКОРЛАРИНИНГ МАЖБУРИЯТИ

Жиззах ишлаб чиқариш бошқармасининг ғаллакорлари бу йил давлат омборига 3 миллион 295 минг пуд дон тўкдилар. Бу планда белгиланганига нисбатан 877 минг пуд кўпдир.

Совхоз ва колхозлар ердан яхшироқ фойдаланадиган бўлиб қолдилар, баҳорикор деҳқончиликдаги экин майдонларининг структурасини такомиллаштириш юзасидан бир қатор агротехника тадбирларини амалга оширдилар, дон ва дон-дуккакли экинлар майдонини бирмунча кенгайтирдилар, анча дуруст ҳосил етиштирдилар.

Хўжаликларда районлаштирилган «Қизил шарқ» навли буғдой ва «Унумли арпа» навли арпа экилди. Кубандан келтирилган «Безостая-1» навли буғдой ҳосилдорлиги маҳаллий нав уруғларга нисбатан қарийб икки баравар юқори бўлди.

Бу йил лалмикор ерларда биринчи марта катта майдонларда нўхат етиштирилди. Давлатга пландаги 5400 ўрнига 33.875 пуд ёки олти баравар кўп нўхат топширилди.

Тимирязев номли, «Қизил чорвадор», «Зомин», «Ударник» совхозлари, Ленин номли, «Ўзбекистон», «Москва» ва бошқа колхозларнинг ғаллакорлари Ватанни қувонтирдилар. Тимирязев номли совхоз давлатга 1 миллион 200 минг пуддан ортиқ, «Қизил чорвадор» совхози 400 минг пудга яқин, «Ударник» совхози 737 минг пуд ғалла топширди. «Ўзбекистон» колхози эса икки йиллик планни бажарди.

Барча колхозчилар ва совхозларнинг ишчилари, қишлоқ хўжалик мутахассисларининг юксак уюшқоқлиги ва фидокорона меҳнати ишнинг муваффақиятини таъминлади.

Муваффақиятларимиз шубҳасиз катта. Бироқ биз ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг Шимолий Кавказ қишлоқ хўжалик ходимлари кенгашида Ўзбекистон ССРда дон етиштиришни кескин равишда кўпайтириш ҳақида берган кўрсатмаларига тўла қўшиламиз. Биз ўз ишимизга танқидий кўз билан қараб, уни шу нуқтаи назардан баҳоламоқдамиз. Биз келгуси йилиёқ 1963 йилда етиштирилган 5 миллион 200 минг пуд ўрнига 10-11 миллион пуд дон етиштира оламиз, деб ҳисоблаймиз. Бошқача қилиб айтганда, биз ғалла етиштиришни икки баравар оширмоқчимиз. Бунга, биринчидан, экин майдонларини кенгайтириш ва иккинчидан, ҳосилдорликни ошириш орқали эришиш мумкин.

Утган йиллари хўжаликларимиз суғориладиган ерларга донли экинлар экмаган эдилар. Эндиликда эса экин майдонларининг структурасини қайта қараб чиқиб, биз пахта етиштиришга зиён етказмаган ҳолда дон ва дон-дуккакли экинлар экиш учун 9 минг 300 гектар суғориладиган ер ажратиш мумкин деб ҳисоблаймиз. Шундан 500 гектарига маккажўхори, 1500 гектарига нўхат ва 7.300 гектарига бошоқли донли экинлар экамиз. Биз ҳар гектар ердан 40 центнердан маккажўхори дони, 30 центнердан нўхат ва камида 30 центнердан дон ҳосили олишни мўлжалламоқдамиз. Бу, бизнинг тажрибамизда биринчи марта суғориладиган ерлардан 1 миллион 800 минг пуд дон олиш имконини беради. Ғаллачиликни янада ривожлантириш перспективасига мувофиқ эса 1965 йили биз суғориладиган ерлар майдонини яна 7000 гектарга кенгайтириш ва ана шу ерларда етиштириладиган ғалланинг миқдорини 3 миллион пудга етказишни назарда тутмоқдамиз.

Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг суғориладиган ерлардан рационалроқ фойдаланиш ҳақидаги маслаҳатларига амал қилиб, биз суғориладиган ерлардаги дон ва дон-дуккакли экинлар ҳосили ўриб-йиғиб олингач, экин майдонларининг сув билан қай даражада таъминланганлигига қараб, ўрнига дон учун маккажўхори ёки оқжўхори ё бўлмаса озуқабоп полиз экинлари экишни мўлжалламоқдамиз.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев Краснодарда сўзлаган нутқида Ўзбекистоннинг бир қатор районларида икки мартадан ҳосил, жумладан нўхат ва маккажўхоридан бир йилда икки марта ҳосил олиш мумкинлигини таъкидлади. Чиндан ҳам шундай тажриба бор ва биз ундан фойдаланишга интиламиз. АВВАЛ БУҒДОЙ ЁКИ НУХАТ ЭКИБ, УНИ ЙИҒИШТИРИБ ОЛГАЧ ЎРНИГА МАККАЖУХОРИ ЁКИ ОҚЖУХОРИ ЭКАМИЗ ВА ШУНДАЙ ҚИЛИБ ГЕКТАРИДАН ТАХМИНАН 40-45 ЦЕНТНЕРДАН ДОН ОЛАМИЗ.

Шунингдек, янги ерларни ўзлаштириш (32 минг гектар), бедазорларни ҳайдаш ва тоза шудгор билан банд бўлган майдонларни қисқартириш (14 минг гектар) ҳисобига ҳам баҳорикор ерларда экин майдонларини бирмунча кенгайтиришни мўлжалламоқдамиз. Агар ўтган йили 145,6 минг гектар ерга ғалла экилган бўлса, 1963 йили экин майдонини 181,3 минг гектарга етказамиз.

Бу йилнинг якуни, илғорларнинг тажрибаси бизда ҳосилдорликни ошириш учун кўпгина резервлар борлигини кўрсатди. Масалан, биз шу пайтгача лалмикор ерларда дон етиштиришда ўғитлардан фойдаланмас эдик. Эндиликда кенг ишлаб чиқариш тажрибаси сифатида 25 минг гектар ерга маҳаллий ўғит солишни назарда тутмоқдамиз. Бу ҳосилдорликни тахминан гектар бошига 2-2,5 центнер ошириш, яъни қўшимча равишда 400 минг пуддан ортиқ дон олиш имконини беради.

Биз шу пайтгача кузги ғаллани эрта баҳорда кенг миқёсда бороналамас эдик. Ҳолбуки, «Ударник» совхози ва бошқа айрим хўжаликларнинг тажрибаси ана шу хилдаги бороналаш ҳосилдорликни гектар бошига бир центнергача оширишни кўрсатмоқда. Фақат шу йўл билан ғалла етиштиришни бир миллион пуд кўпайтириш мумкин. Бу йил биз барча майдондаги кузги ғаллани эрта баҳорда бороналаб қўямиз.

Айрим хўжаликларда бегона ўтларга қарши кураш олиб борилмаганлиги туфайли ҳосил кам бўлди. Эндиликда ўғитдан ва эрта баҳорги бороналашдан мақсадга мувофиқ фойдаланиш учун биз бегона ўтларга қарши курашни кенг кўламда олиб борамиз.

Шу чоққача биз дон учун маккажўхори етиштириш тажрибасига эга эмас эдик. Энди эса биз 500 гектар ерга дон учун маккажўхори экишни мўлжалламоқдамиз. Ишонамизки, илғор агротехника қоидаларига қатъий риоя қилган ҳолда ҳар гектар ердан камида 40 центнердан маккажўхори дони олишга муваффақ бўламиз.

Маълумки, кузги дон баҳорги донга нисбатан гектар бошига 2-2,5 центнер кўп ҳосил беради. Шу сабабли биз камида 150 минг гектар майдонни кузги ғалла экиш учун ажратдик.

Агротехниканинг барча талабларига қатъий риоя қилиш: ерни ўз вақтида ва юқори сифатли ҳайдаш, ерни яхшилаб ишлаш, экишни қисқа муддатларда ўтказиш, ҳар гектар ерга уруғ ташлаш нормасига риоя қилиш, фақат яхши дориланган ва навли уруғдан фойдаланиш, маҳаллий ва минерал ўғитлардан фойдаланиш — ана шуларнинг ҳаммаси бизга ери қаттиқ бўлган лалмикор ерларнинг ҳар гектаридан 10 центнергача буғдой олишнинг реал имконини беради.

Утган йилдагидек, бу йил ҳам 2 минг 300 гектар ерга дуккакли экинлар экамиз. Янгилик шундан иборат бўладики, дуккакли экинлар бир оз бошқачароқ қилиб жойлаштирилади — унга 1500 гектар суғориладиган ер ажратамиз. Илгари эса, бундай қилмас эдик.

Бу йил биз нўхатдан кам ҳосил олдик. Чунки уни биринчи марта эккан эдик, тажрибамиз йўқ эди, шу сабабли бир қатор камчиликларга йўл қўйдик: ер участкаларини яхши танлай олмадик ва текисламадик, экишни кеч ўтказдик, ҳар гектар ерга нормадагидан кам уруғ экилишига йўл қўйдик, ҳосилни ўриб-йиғиб олишни чўзиб юбордик, натижада бу ҳосилнинг нобуд бўлишига олиб келди. Биз йилнинг якунини таҳлил қилиб йўл қўйган камчиликларимизни билиб олдик ва келгусида уни такрорламаслик учун интиламиз. Лалмикор ерларда ҳосилдорликни камида икки баравар ошириш, СУҒОРИЛАДИГАН УЧАСТКАЛАРДА ЭСА ГЕКТАРИДАН КАМИДА 30-35 ЦЕНТНЕРДАН ДОН ОЛИШ МУЛЖАЛЛАНМОҚДА. Бу — биз 413 минг пуд, яъни 1963 йилдагига нисбатан 4,5 баравар кўп нўхат етиштирамиз, деган гапдир.

Биз олинган мажбуриятни сўзсиз бажариш учун бир қатор тадбирлар белгиладик. Деҳқончилик маданиятини умуман юксалтириш билан бир қаторда, биз юқорида айтилганидек, биринчи марта маҳаллий ва минерал ўғитлардан фойдаланамиз. Кўпгина майдонларга ҳайдаш олдидан гектарига камида 3-4 тоннадан маҳаллий ва 2-3 центнердан минерал ўғит солишни мўлжалламоқдамиз. Шу мақсадда 100 минг тонна маҳаллий ва 6500 тонна минерал ўғит тайёрлаб қўйдик.

Мавжуд техника бизга барча агротехника тадбирларини қисқа муддатларда амалга ошириш, кам меҳнат ва маблағ сарфлаб юқори ҳосил олиш имконини беради.

Ишнинг муваффақиятини кадрлар ҳал қилади. Ғаллакор хўжаликларига мутахассисларнинг янги отряди юборилади. Механизатор кадрлар ва бригадирлар тайёрлаш ҳамда уларнинг малакасини ошириш мақсадида курсларнинг кенг тармоғи вужудга келтирилади.

Жиззах ишлаб чиқариш бошқармаси хўжаликларининг меҳнаткашлари ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг маслаҳатларига амал қилиб, бундан буён ҳам ғалла етиштиришнинг янги резервларини қидириб топа берадилар ва ишга сола берадилар.

Шу кунларда Жиззах ишлаб чиқариш бошқармасининг колхозчилари, совхозларнинг ишчилари ва қишлоқ хўжалик мутахассислари давлатга пахта топшириш юзасидан олинган социалистик мажбуриятларни бажариш учун фидокорона кураш олиб бормоқдалар. Давлат омборларига 15 минг 805 тонна биринчи сортли пахта топширилди, бу йиллик планнинг 46 процентини ташкил этади. Ҳозир бошқарма хўжаликлари ҳар куни давлатга йиллик планнинг 2,2-2,5 проценти миқдорида пахта топширмоқдалар.

Пахтани териш ва уни давлатга топшириш билан бир вақтда, ғалла етиштириш юзасидан олинган қўшимча мажбуриятнинг бажарилишини таъминлаш мақсадида кенг миқёсда иш олиб борилмоқда: кузги ғалла экиладиган ерлар ҳайдалмоқда, уруғлик экиш кондициясига етказилмоқда, кузги дон экиш бошлаб юборилди.

Жиззах ишлаб чиқариш бошқармаси хўжаликларининг меҳнаткашлари ўз мажбуриятларини бажариш — 1964 йили камида 10-11 миллион пуд ғалла етиштириш, келгусида эса ғалла етиштиришни янада кўпайтириш учун бутун куч ва ғайратларини сарфлайдилар.

МАЖБУРИЯТ ЖИЗЗАХ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИ ПАРТИЯ-ХУЖАЛИК АКТИВИ КЕНГАШИДА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН.

ЙИЛЛИК ПЛАН БАЖАРИЛДИ

Тошкент консерва заводи коллективи Улуғ Октябрь байрами шарафига бошланган социалистик мусобақани авж олдириб, катта ютуққа эришди. Корхона аъзолари 9 ойлик план топшириқларини муддатидан анча олдин 109 процент адо этишди. Шу кунгача 3 миллион 151 минг сўмлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқарилди. Айниқса томат цехи ишчилари бу кўрсаткичга муносиб ҳисса қўшдилар. Улар пландаги 7 миллион ўрнига 9 миллион банка томат ишлаб чиқаришди.

Шунингдек истеъмолчиларга 17 миллион банка консерва маҳсулотлари жўнатилди ва бу кўрсаткич бўйича йиллик план 9 ой ичида тўла адо этилди.

Э. ЮНУСОВ.

ЯНГИ ЦЕХ

Чирчиқ шаҳридаги 160-қурилиш тресті ишлаб чиқариш базаси территориясида янги цех қад кўтарди. Бу цехда бош конструкцияларни бетонлаш учун ёғоч қолиплар ишлаб чиқарилади. Цех қурилиши муддатидан беш ой илгари тугатилди.

Янги цех йилига 20 минг кубометр ҳажмдаги ёғочни қайта ишлаш қувватига эга.

М. СУЛТОНОВ.

Азот саноати давлат институтининг Чирчиқ филиали коллективи минерал ўғитлар ишлаб чиқарадиган янги корхоналар лойиҳасини тайёрлаш соҳасида катта ижодий иш олиб бормоқда. Суратда: институтнинг монтаж-технология бўлими ходимлари Лидия Дудина, Владлен Каплан ва Вадим Косяков ўртоқлар Ўрта Осиё химия корхоналари учун электролиз установкалари лойиҳасини ишлаб чиқмоқдалар.

Г. Ястребов фотоси.

Пахтазор куйлари

„ОҚ ОЛТИН" ЧАМАН-ЧАМАН

«Оқ олтин» чаман-чаман... Куз чоғи — бу
Хазина топмоқликка из чоғи бу.
Толаси — нозу-неъмат, дафинамиз
Чигитни кўзга суртар кез чоғи — бу.
Куз билан бирга элнинг бахти келди
Юзидан тер тўкмоқлик тафти келди.
Далада кекса-ёшнинг кеча-кундуз
Эликдай сергак бўлиш вақти келди.
Пахтазор дала сизу бизни кутар,
Ҳосили еру осмон кўкни тутар.
Майдонга чиқмаган бир жон қолмасин
Карвондан ортда қолмай юрган ютар!
Кўчани қатор-қатор карвон тутди
Шиори қирмизи ранг алвон тутди.
Ким ўзар байроғини бу ҳафтада
Механик қиз қошлари камон ютди.
Созингни келиб бунда созлаб кетгин
Гашти бор келиб бунда ёзлаб кетгин!
Гўзаллик нима ўзи? Анов қизнинг
Ўхшовин чечан бўлсанг сўзлаб кетгин!
Зангори кема ҳайдар тўлиб-тошиб,
Қаддига комбинзони хўб ярашиб.
Фазилат, чирой бундай бўлибди, деб,
Қошида қолар ҳатто ой, кун шошиб.
Бўлади нара тортмоқ не йигитлар!
Карвонни сара тортмоқ не йигитлар!
«Хирмонга барака!» деб эрта-индин
Манзилни қора тортмоқ не йигитлар!
Айқириб ақраб келар, кун ғанимат,
Вақтида сутдай равшан тун ғанимат.
Нам тушмай ҳиммат кўрсат, журъат кўрсат,
Демаким, тошқин чоғи тин ғанимат.
Мамажон ота, Жавод — елкадошлар,
Турсуной, Инобат қиз — эмикдошлар.
Жо бўлди дилимизга абдул абад
Саодат, Меликўзи, Назиртошлар.
Одамзод камол топар меҳнат билан
Шаҳарлар бунёд бўлар меҳнат билан.
Жамики ишчи, деҳқон, меҳнаткашнинг
Рўзғори обод бўлар меҳнат билан.
Деганлар, кекса келса — ош устига,
Зиёнми ўсма тортмоқ қош устига?
Хашарга келса бизга шаҳар аҳли
Қўлимиз кўксимизда, бош устига!
Майлига дилимизга қуноқ бўлсин
Бири шам, бири машъал, чироқ бўлсин.
Не етсин қуда-анда бўлмоқликка
Бахтимиз бахти билан иноқ бўлсин.
Бу юртда довруғимиз пахтамиздан
Ватанга инъомимиз — пахтамиздан.
Қурултой минбарида учрашганда
Алигу саломимиз — пахтамиздан

Омон оқин БОЛТАЕВ,
Тўра СУЛАЙМОН,
Мамат бахши ИНОЯТ ўғли.

БАРАКА

Пахтазор мисоли келиндай гўзал,
Юзига тутгандай ҳарир оқ дока...
Мен ва қиз — терардик ўйнаб «ким ўзар!»
Ногаҳон учратдим пахта барака.
Мана, у қўлимда — кумуш чаноқлар,
Наздимда, қўш юлдуз нур сочаётир.
Ёхуд куёв-келин — оппоқ ёноқлар
Наздимда, бўсага лаб очаётир.
Наздимда, нишона мўл-кўл ҳосилдан!..
Йўқ, яна ўзга ўй кечганди дилдан:
О, гўзал барака, қандай ярашиқ —
Жуфт бўлса мангуга ошиқ ва машуқ.

Нормат ХОЛМАТОВ.

ЗАНГОРИ КЕМА СУВОРИЛАРИ

Шоирларни банд этмас букун
Булбулларнинг тонгги навоси.
Букун янграр фақат сиз учун
Ғазалларнинг энг дилрабоси.
Куйчиларнинг тонг саҳар битган
Ашъорлари сизга аталур.
Ҳофизларнинг қалбни эритган
Алёрлари сизга аталур.
Рақкосалар ишваси, нози,
Таманноси сизлар учундир.
Элу юртнинг меҳр-ихлоси,
Тасанноси сизлар учундир.
Гўзал бўлса не бир-ла олам
Сизга дейди барчасин кўнгил.
Шу мурғак шеър бир-ла менинг ҳам
Саломимни айлангиз қабул.
Қалам аҳли барчадан олдин
Нега сизга битмасин достон.
Сиз бир кунда уйган оқ олтин
Ахир бўлур тоғ бўйи хирмон.
Шуҳратингиз таърифдан баланд
Мадҳингизни қанча қилсак кам.
Кўтаргансиз хирмонлар билан
Она юртим шарафини ҳам.
Алпомишдай армуғоқ минган
Мард Жаводсиз, Меликўзисиз.
Шижоатда, Турсуной опа,
Ойбарчиннинг худди ўзисиз.
Йўқ сизларга тенг келмас асло
Эртакларнинг паҳлавонлари.
Фарҳодлардан юз бора аъло
Замонамнинг қаҳрамонлари.
Шоирларни банд этмас букун
Булбулларнинг тонгги навоси.
Букун янграр фақат сиз учун
Ғазалларнинг энг дилрабоси.
Ишончим зўр қалбу онгимда:
Зафарингиз байроқдай олиб,
Сизлар қутлуғ байрам тонггида
Шонли сафда ўтасиз ғолиб.

Эркин ВОҲИДОВ.

ПАХТАМ

Ойдиндай нигоҳингда
табассум тиниқлиги,
Моҳтоб пахтам.
Бағрингда яшириндир
бир қуёш илиқлиги,
Офтоб пахтам.
Тонгда салом бергали
ҳузурингга шошаман,
Нур донам пахтам,
Ҳазинанг салмоғини
санашга адашаман,
Дурдонам пахтам.
Улуғ Ватанни безаш
элимнинг ниятидир,
Гўзалим пахтам.
Элимнинг бу нияти —
дилимнинг ниятидир,
Ғазалим пахтам.
«Олтинимиз» хирмони
юксакликда тоғ бўлсин
Чиройим пахтам.
Толмас пахтакорларга
ғалаба ўртоқ бўлсин,
Зар, шойим пахтам.
Ҳазинанг салмоғини
санашга адашаман,
Дурдонам пахтам.
Тонгда салом бергали
ҳузурингга шошаман,
Нур донам пахтам,

Анвар ИСРОИЛОВ.

Чеккасига «оқ олтин»дан исирға тақиб олган, ўз меҳнатидан беҳад шод, кулиб турган бу қиз — Карима Деҳқонбоева. У Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармасидаги Ильич номли мактабнинг 10-синфида ўқийди. Карима пахтазорда фидокорона меҳнат қилиб, эл хирмонининг юксалишига ўз ҳиссасини қўшмоқда. Суратда: Карима Деҳқонбоева.

А. Абалян фотоси.

ДУГОНАЛАРГА

Ҳали тонг шабнами ердан ўчмасдан,
Ҳали тун пардаси ердан кўчмасдан
Табиат зар нурга юзин ювмасдан
Дала қучоғида сизларни кўрдим
Севинчга тўлдим.
Атлас либосингиз, шоҳи дуррангиз
Булоқдек қайнаган азиз меҳрингиз
Лоладек қирмизи очиқ чеҳрангиз
Олий ҳимматингиз далада кўрдим.
Илҳомга тўлдим.
Ҳаёт гўзаллигин ўзига битган
Пахтазор базмини ўзда акс этган
Жўшқин қалбингиздек, ишқни касб этган
Янгроқ қўшиғингиз тингладим, жўшдим.
Ҳавасга тўлдим
Кумушдек беғубор, гўзал ва тиниқ
Қуёшдек жилвагар бойликка тўлиқ
Пахтангиз ишқида қувончга тўлиб
Қизлар, сафингизда бўлай деб келдим
Теримга келдим.

Зулфия МИРПУЛАТОВА.

ЧЕВАРЛАР

Ҳормангиз Сиз жонон миришкор қизлар
Кумуш пахта денгизларин яратган.
Сизлар моҳир механик-ҳайдовчилар
Кўксингизга олтин юлдуз ярашган.
Қўллари гул, қирмизи юзлар,
Пахта майдонида мисли юлдузлар.
Сиз мард қизлар оппоқ чаман далада
Гуриллатиб машинани ҳайдаган.
ХВС ни йўрғилатиб, бункерга-
Хирмон-хирмон «оқ олтин»ни жойлаган.
Яшанг, лочин забардаст қизлар,
Пахта майдонида мисли юлдузлар.

Абитой ТУРУМБЕТОВ.

ЮНУСОБОД ҚИЗЛАРИ

(ҚЎШИҚ)

Боғ кўчадан оқшом чоғи шўх-шўх куйлаб ўтасиз.
Назокатла ишқ дафтарин бир-бир очиб кетасиз.
Қўшиқларим сизга бўлсин қишлоғим юлдузлари,
Қувнанг, кулинг, бахтли бўлинг Юнусобод қизлари.
Пешонага дурра боғлаб чарх урганда далада
Сут дарёсин миробсиз, эл меҳри дилингизда,
Гўзалликда тенги бўлмас қошлари қундузлари.
Қувнанг, кулинг, бахтли бўлинг Юнусобод қизлари.
Шуҳрат топган пахтакору, чин пиллакор ўзингиз
Муаллим, олима-ю, зўр шифокор ўзингиз,
Узумзорлар миришкори, олма-анор юзлари.
Қувнанг, кулинг, бахтли бўлинг Юнусобод қизлари.

Маъруф ҚОРИЕВ.

ПАХТАЗОРГА ОШИҚАР ДИЛИМ

Жадаллаб тераман момиқ пахтани
Ўзгани қилгудек баҳслашувда лол.
Ёндаги эгатда «ким ўзар қани»
Дегандек шошади бир соҳибжамол.
Тўлганда этаклар кўз-кўзга тушса
Ажиб ҳис юракни чертиб ўтади,
Мендан ўзиб кетиб қиз, ҳу олисдан
Бир нигоҳ отишда дилни ўртади,
Нашъали меҳнатдан жўш урар қалбим.
Мунча ҳам дилрабо пахтазор бугун,
Гоҳ қўшиқ янгратиб гоҳ бўламан жим,
Гулруҳлар кўнглини этмакка мафтун.
Менга кенг пайкалда юз очди иқбол,
Сўнгсиз шодлик берди меҳнатим, элим.
Хумор қилди мени қошлари ҳилол
Ҳар тонг пахтазорга ошиқар дилим.

Зиёд КОМИЛОВ.

ЭПИГРАММАЛАР

I. ТЕРИ ВА ТЕРИМ

Пахтакорнинг қўли тегмас қўлига —
Фикри-зикри ишда: авж олган терим.
Эшматчи? Ғизиллар бозор йўлида,
Гап сира кор қилмас.
«Қаттиқдир терим»...

II. САВОЛ-ЖАВОБ

— Ҳамма этак боғлаб пахта терсаю,
Ҳув салқин шийпонда ғивирлаган ким?
— Ошпаз Нор, табелчи, бригадир Юсуф,
Ҳисобчи Тошмату, қоровул Ҳаким...

III. ТЕРИБ ОЛ

Ноннинг ўзи ҳам нон, увоғи ҳам нон,
Гавҳардай қимматли ҳар битта чигит.
Оёғинг остида ётса пахтажон,
Эгилиб териб ол, ҳой қиз, ҳой йигит!

Мухтор ХУДОЙҚУЛОВ.

ОЛТИН ДАЛА СУЛТОНИ

(ОЧЕРК)

□ □ □

Эски Тошкент қишлоғи, темир йўл изи бўйлаб олис-олисларга кенг қулоч ёйган пахтазорлар, четларида бўйи-басти баббаравар тут кўчатзорлари ўсиб ётган дала йўллари унга азал-азалдан таниш. Киндик қони тўкилиб, болалик йиллари ўтган бу далалар унинг учун муқаддас жойдир. Мана ҳозир ҳам колхознинг энг чекка жойи — қадрдон ёстиқдоши Турсуной пахта тераётган бригададан қишлоқ биқинидаги бригадага келаётган чоқда ҳам ана шу она ер меҳри унинг дилини қамраб олганди.

Бундан йигирма йил бурун у ўняшар бола эди, Улуғ Ватан урушининг энг оғир даври эди. Қишлоқнинг ҳамма азамат йигитлари, жангга қодир эркаклари фронтга кетган эди. Ана шу қийин бир дамда Султон далага келди. Қатор-қатор ўсиб ётган ғўза кўчатлари ёввойи ўт орасида қолиб кетганди. Пахтазор ўртасида культиватор турарди. Султон ер ўртасига бориб эгаси фронтга кетган отнинг жиловини ушлади. Ана шу кундан бошлаб унинг деҳқончилик ҳаёти бошланди. Султон баҳор ошиғи, чаман хуштори бўлиб қолди.

Тонг қоронғусида колхоз отхонасининг икки таваҳалик эшиги ланг очиларди. Эшикдан жийрон отни миниб биринчи Султон чиқиб келарди. Кекса отбоқар эшик зулфини ушлаб, насиҳат қилиб қоларди:

— Болам, Султонбек, эҳтиёт бўл, жиловни маҳкам тут, қамчи кўтарма, минган Жийронинг от эмас, учар гилам...

—Хавотирланманг отахон. Жийрон билан дўстлашиб олдим. Бу билан урушга борсам ҳам бўлаверади.

— Болам, сен ана шу суйиб минган отинг билан далага бориб келиб турсанг, фронтга бориб келган билан баравар. Сен урушга кетсанг, пахтани ким экади, фашистларга қарши уришаётган йигитларимизни ким кийинтиради,— эшикни эти қочган озғин қўллари билан олдинга суриб ёпаркан кекса отбоқар Султонга ҳар дафъа шу гапларни уқтириб қоларди.

Султон от устидан отага «хўп бўлади» дегандай бир жилмайиб боқарди-ю, отга қамчи босарди.

Уруш йилларида дала меҳнати анча қийинлашиб қолганди. Бир кишига бир неча гектар ер тўғри келарди. Султон тонг қоронғусидан кеч қоронғусигача эгат ораларди, кўзини юмса кўзига культиваторнинг оқ тиши ойдай ярқираб кўринарди. От чарчаб, юрган йўлида шартта тўхтаб қоларди. Султон ана шундай ҳоргин кезларда дўпписини қўлига олиб, кўкрагини елпирди.

Бир куни ишлаб, чошкада бир оз дам олиш учун йўл четидаги тут соясига ёнбошлади. Уйқу босиб келиб кўзини очолмай қолди. Бир вақт Жийроннинг нотинч кишнашини уйқу аралаш эшитди. Кўзини очса тепасида соч-соқоли оппоқ дадаси турибди.

— Ҳа, болам, чарчадингми, дам олаяпсанми,— деди Шермат ота ва сўнг рўмолидан бир чақмоқ қанд, яримта нон олиб узатди,— ма, ол, оч қолгандирсан. Оч ишлама ўғлим. Ерни ясатаман деб юрибсан, ўзингни маҳкам тут — бўшашма ўғлим, бўшашсанг, ер ҳам бўшашади.

...Мана бугун колхоз ерларининг хошияси бўлган қатор тут дарахтлари дадасидан қолган унутилмас ёдгорликдир. Султон бу яшил дарахтларга зўр ҳурмат ва катта ифтихор билан қараб борар экан, марҳум отасининг «бўшашма, ўғлим, бўшашсанг ер ҳам бўшашади» деган насиҳатини фарзандлик меҳри билан дилида такрорлайди.

Султон болалик чоғларида далада гумбирлаб ишлаётган тракторларни кўрганда завқи келиб: «Жийрон отни бир куни пўлат отга алмаштираман» деб юрарди. Бу холис ният уни улғайиб йигитлик даври бошланганда пўлат отга бошлаб келди. 1957 йилда Султоннинг Турсуной билан турмуш тўйлари бўлиб ўтди. Турсуной бу вақтда механизатор бўлиб ишларди.

Оила қувончи, Турсунойнинг «зангори кема» капитани бўлиб ишлаётганлиги, техниканинг улкан қудрати Султоннинг ғайратига-ғайрат бағишлади. У ҳам Турсуной изидан бориб, унинг ёнида туриб, тракторда ишлади. Вафодор ёридан ўрганиб ажойиб машиналарни бошқара бошлади. Мана беш йилдирки, пўлат отни кенг пахтазорларда равон юргизиб, катта «оқ олтин» хирмонларини кўтаришда салмоқли ҳисса қўшиб келмоқда. У ўтган йили 122 тонна пахта терди, мавсум нормасини ошириб бажарди. Турсуной эса 300 тоннага яқин пахта терди. Колхоз аъзолари моҳир механизатор, ташаббускор коммунист, ғайратли йигит Султон Шерматовни шу йилнинг январь ойида ўз колхозларига раис қилиб сайладилар. Бу катта ишонч Султон зиммасига улкан ва масъулиятли вазифалар юклади.

Янги раис правление аъзолари билан, колхоз коммунистлари ва тажрибакор пахтакорлар билан маслаҳатлашиб иш олиб борди. Барча куч ва имкониятлар мўл ҳосил етиштиришга қаратилди. Колхоз пахтазорлари яхши ишланиб, уруғлик чигит етиштириш ерларига айлантирилди.

— Бу йил минг тоннадан ортиқ пахтамизни уруғлик ҳосил учун топширамиз,— дейди раис лўппи-лўппи очилган пахталарни хурсанд кўрсатиб.

Файзли куз нашъаси, колхоз чаманзорлари дилларга олов ёққан. Раис долзарб кунларда ҳамманинг ўрни далада эканлигини правление аъзоларига айтиб, идорани 5-бригада дала шийпонига кўчириб келтирди. Дала шийпонида оқшомда наряд ёзилади, эртанги ишлар режаси тузилади. Колхоз бу йил 800 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан пахта топширишга сўз берган. Бугунгача 60 процентга яқин пахта топширилди. Маррага тобора яқинлашилмоқда.

Раис правление ва партия бюроси билан маслаҳатлашиб;

— Мен ҳам машина билан пахта тераман,— деди.

Бу ташаббусни ҳамма қизгин маъқуллади.

Султон бултур ўзи минган «ХВС»га ўтириб яна пахтазорга йўл олди. Биринчи куни бир ярим тонна, иккинчи куни икки тоннага яқин пахта терди. Кейинги кунларда ҳам ўзини ҳоли сезган пайтларда дарҳол рулга ўтириб пахтазор кезмоқда. У шу кунгача 40 тоннадан ортиқ пахта териб қўйди. Раис мавсум охиригача 100 тоннага яқин пахта теришга сўз берган.

Раис эрталаб жуда барвақт туради. Кеча қайси бригада кам пахта топширган бўлса, у, энг аввал шу бригадага йўл олади. Одам керак бўлса, одам, машина керак бўлса машина топиб беради. Фақат суръат бўшашмаса бўлгани. Чунки «бўшашсанг ер ҳам бўшашади» деган ота сўзини хотирлайди.

Перна Абдураимов, Равшан Урусбеков, Нурмат Аҳмедов бошлиқ бўлган бригадалар миришкор, илғор бригадалардир. Улар эрта-индин йиллик пахта тайёрлаш планларини адо этадилар. Лекин Мирҳолиқ Эсеркепов бошлиқ бўлган 7-билан Аҳмад Бекназаров бошлиқ бўлган 6-бригадалар эса 40—50 процент атрофида юришибди. Гап нимада? Айб кимда? Раис бу икки бригада ерига етиб келиб аҳволни шу жойнинг ўзида ҳал этади. Эсеркепов бригадасининг пахтасини машина билан терса бўлади. Бу бригадага 3 та машина тайинлайди. Бекназаров бригадасига қарашли пахтазорлар эса бир хилда эмас. Раис бу бригадага Янгийўл шаҳридан келган ўқувчилар коллективини ёрдамга тайинлайди. Ҳар икки бригадир ҳам суръатни оширишга сўз бериб қолишади.

Раис ҳар куни эрталаб соат 10—11 ларгача дала айланади. Сўнг «ХВС»га ўтириб кеч соат 5—6 ларгача пахта теради. Мана бугун ҳам пахта териш машинасига ўтириб энди моторни юргизаётган эди, 3-бригададан хабар келди. Пахта тайёрлаш пунктидагилар подбордан чиққан пахтани иккинчи сортга қабул қилмоқчи бўлаётганлар эмиш. Султон «ХВС»дан тушиб «ГАЗ»икка ўтириб дарҳол 3-бригадага жўнаб кетди. Йўлда пункт товароведи Жамол Мусалиевни учратиб, уни машинага ўтқазиб олди.

3-бригада даласида «ХВС»лар гуриллаб ишлашаяпти. Карта уватларида подбордан чиққан чаноқлар уйилиб ётибди. Кўсак чувиш машинаси кўсакларни бир пасда оққа ажратиб турибди.

— Буни қаранг Жамол ака, шу пахтани иккинчи сортга қабул қилса майлими, бу ахир биринчи ҳосил-а! Тўқлигини, вазну-толасининг салмоғини қаранг-а? Йўқ, бу биринчи сортнинг пахтаси! Текшириб кўринг. Ҳозирги кунда пахтани биринчи сортдан камга топширса бўладими. Яхши кунларда паст пахта топшириш уят-ку, ахир! — дейди куйиниб раис.

— Майли текшириб кўрамиз,— дейди Мусалиев, сўнг қоғоз қопга хирмоннинг уер-бу еридан пахта олиб солади.

Раис товаровед билан пункт лабораториясига етиб келди. Лаборант Рая подбордан чиққан пахтани текшириб, натижасини олиб чиқди. Мусалиев раисга жилмайиб:

— Айтганингиз тўғри чиқди, биринчи сортга топшираверинг,— деди.

Колхоз далаларида 11 та пахта териш машинаси ишламоқда. Турсуной ўз бригадасида пахта термоқда. Терган пахтаси юз тоннадан ошиб кетди. Баъзи кунлари 10 тоннага етказиб пахта термоқда. Кўчали Қурбонов, Сервер Бекиров, Шаҳар Тайфуров, Иброҳим Алимов, Оллоберган Қодиров ва бошқа азамат механизаторлар ҳам зўр ғайрат билан пахта термоқдалар. Колхоз ҳар куни 3—4 процент миқдорида пахта топширмоқда.

Мана раис Султон Шерматов ҳам 4-бригада даласи томон тез юриб бормоқда. У, уерда машина билан пахта теради. У чиндан ҳам пахтазор султонидир.

Н. ЭГАМНАЗАРОВ.
Янгийўл. Киров номли колхоз.

АЛЛА

(Колхоз яслиси тарбиячиси тилидан)

Эрка қўзим сўзимни
Сен тингла-чи, аллаё.
Бу йил онанг теримда
Кўп тонначи аллаё.
Ухла қўзим, пахтани
Терсин онанг, аллаё.
Пахтазорда қулочини
Керсин онанг, аллаё.
Онанг эпчил, бошида
Сочи чамбар, аллаё.
Ҳар кунги зўр хирмони
Булут ўпар, аллаё.
Толалари уланиб
Тутса ерни, аллаё,
Ҳатто бўйлай олади
Аму, Сирни, аллаё,
Моҳирлигидан эл шод,
Ўзи хурсанд, аллаё.
Шунинг учун ялласи
Янграр баланд, аллаё.
Сен ухла, ўтмай нафас
Тўлар хирмон, аллаё.
Хирмон, план тўлганда
Қолмас армон аллаё.

Юсуф ШОМАНСУР.

БМТ БОШ АССАМБЛЕЯСИНИНГ XVIII СЕССИЯСИ

Жанубий Родезия масаласи ҳақида 1963 йил 3 октябрда Тўртинчи комитетда

СССР ВАКИЛИ С. О. АЗИМОВ НУТҚИ

Жаноб раис, жаноб делегатлар.

Буюк Британиянинг Африкадаги энг йирик мустамлакаларидан бири — Жанубий Родезияда юз берган аҳвол тўғрисида Тўртинчи комитет муҳокама қилаётган масала фавқулодда муҳим аҳамиятга эга бўлган проблемадир. Мана қарийб бир ярим йилдан бери БМТ Жанубий Родезия масаласи билан яқиндан шуғулланиб келмоқда. Бу масала Бош Ассамблея сессиясида икки марта муҳокама қилинди, мустамлака мамлакатлар ва халқларга мустақиллик бериш тўғрисидаги БМТ Декларацияси қандай амалга оширилаётганини кузатувчи Махсус комитет томонидан икки марта қараб чиқилди ва, бундан ташқари, махсус тузилган кичик комитетларга шу масалани қараб чиқиш вазифаси икки марта топширилди. Ана шу кичик комитетларнинг аъзолари Қўшма Короллик ҳукумати билан музокаралар олиб бориш учун, ҳатто Лондонга бориб келдилар.

Қола берса, Жанубий Родезия масаласи Африкадаги 32 та ҳурматли давлатнинг қаттиқ талабига биноан, яқиндагина Хавфсизлик Кенгашида муҳокама қилиб кўрилди.

Хўш, бу масала БМТ органларининг кун тартибидан ҳанузгача тушмай келаётганига сабаб нима? Бунга сабаб шуки, ана шу жойда портлаб кетиш хавфини туғдираётган ҳамда Африканинг фақат шу районидагина эмас, бошқа жойларда ҳам тинчликка таҳдид солаётган вазият вужудга келтирилмоқда. Масаланинг моҳияти яна шундан ҳам иборатки, Жанубий Родезиядаги африкалик ерли аҳоли ўз қонуний ҳуқуқларининг рўёбга чиқарилишини қаттиқ талаб қилмоқда. Африка қитъасидаги халқларнинг аксарияти ҳозирдаёқ бундай ҳуқуқларга эгадир. Жанубий Родезия халқи мустақиллик ва миллий озодлик талаб қилмоқда, ўз мамлакатини идора қилиш ва ўз ихтиёри билан ҳаёт кечириш ҳуқуқи берилишини талаб қилмоқда. Бироқ, аҳолининг атиги 6 процентини ташкил қилувчи оқ танли мустамлакачилардан иборат бир ҳовучгина ирқчилар ана шу жафокаш элнинг ерли аҳолиси учун мавжуд бўлган мустамлакачилик режимини Буюк Британиянинг мадади ва кўмаги билан сақлаб қолиш ва абадийлаштиришга бутун куч-қувватларини ишга солиб тиришмоқдалар.

Мазкур масала устида БМТнинг турли органлари ҳозиргача озмунча резолюция ва тавсиялар қабул қилгани йўқ. Африканинг ана шу районидаги тинчлик ва осойишталик тўғрисида БМТдаги делегациялар жуда катта кўпчилигининг ғамхўрлиги ва ташвишини акс эттирувчи бу резолюцияларда бир қанча тавсиялар борки, шуларнинг бажарилиши ушбу ўткир проблемани Жанубий Родезиядаги ерли аҳолининг манфаатларини, инсонпарварлик, тинчлик ва хавфсизлик манфаатларини кўзлаб ҳал қилишга ёрдам берган бўлур эди. Бироқ, афсуски, мустамлакачиларнинг такаббурлик билан қарашлари орқасида БМТнинг бу қарорлари қоғозда қолиб кетмоқда ва Жанубий Родезиядаги вазият кун сайин баттарлашиб бормоқда.

Жаноб Раис, Жанубий Родезиядаги аҳволни кўрсатувчи фактлардан фақат баъзиларинигина эслатиб ўтишга рухсат берсангиз.

Маълумки, 223 минг оқ танли келгинди ўзини идора қилмайдиган Жанубий Родезия территориясида ҳукмронлик ролини ўйнамоқда, уч ярим миллиондан кўпроқ африкалик, яъни шу мамлакатнинг ерли аҳолиси эса, энг оддий инсоний ҳуқуқлардан маҳрум қилиб қўйилган.

Мен Жанубий Родезиянинг қонун чиқарувчи кенгашида 1962 йил декабрь ойига қадар биронта ҳам африкалик бўлмаганлигини эслатиб ўтишни лозим кўраман. Идора қилувчи давлат 1961 йилда Жанубий Родезияда бошидан охиригача демократияга хилоф бўлган, ирқчилик руҳи билан суғорилган «конституция»ни жорий қилди. Бу «конституция»да бир киши—бир овозга эга» деган принцип асосида умумий тенг сайлов ҳуқуқини жорий қилиш ҳам, ҳақиқий ваколатли бошқарув органларини тузиш ҳам кўзда тутилмаган. Маълумки, ана шу «конституция»га биноан, қонун чиқарувчи кенгашдаги 50 ўрин озчиликдан иборат оқларга берилган бўлса, қолган бутун ерли аҳоли кўпи билан атиги 15 ўринни олишга умидвор бўлиши мумкин.

Бош Ассамблея ўтган сессияда 1.760 (XVII) — резолюцияни қабул қилиб, 1961 йилги «конституция»нинг амалда бўлишини дарҳол тўхтатиб қўйишни таъминлаш учун зарур чораларни кўриш ҳамда аҳолининг жуда катта кўпчилигига мақбул бўлган янги конституцияни ишлаб чиқарувчи конституция конференциясини чақириш ҳақида Англия ҳукуматига мурожаат қилди. Бироқ, бу иш амалга оширилмади. Бунинг устига 1962 йил декабрь ойида ана шу конституция асосида «сайловлар» ўтказилиб, ирқчиларнинг Родезия фронти партияси ҳокимият тепасига келди, шу партиянинг раҳбари Уинстон Филд бош министр бўлиб қолди.

Филд ирқчи режимининг бутун фаолияти Жанубий Родезияда оқ танли мустамлакачиларнинг ҳукмронлигини сақлаб қолиш ва мустаҳкамлашга қаратилган, бинобарин, Филд режими мамлакатда ўтказиб келаётган сиёсат аслини олганда, Жанубий Африка Республикаси деб аталмиш республиканинг ирқчиликдан иборат апартеид сиёсатидан унчалик фарқ қилмайди.

Маълумки, Жанубий Родезияда 1930 йилдан буён амалда бўлган қонунга асосан 3 миллион 700 минг кишидан иборат африкалик аҳоли 44 миллион акр энг ҳосилсиз ерга эга бўлса, европалик келгиндилардан 223 минг киши 41 миллион акр энг соз ерга эгадир. Ирқий камситиш ва оқ танли мустамлакачиларнинг имтиёзли мавқеи узоқ йиллар мобайнида ана шу қонун негизига асосланиб келди. Филд режими ҳокимият тепасига келиши биланоқ мамлакатдаги ерли аҳолининг ҳуқуқларини чидаб бўлмайдиган даражада таҳқирлаётган ана шу камситувчи қонунни бекор қилиш ниятида эмаслигини айтди.

Саноатда африкаликларга тўланаётган иш ҳақи европаликлар олаётган иш ҳақининг ўрта ҳисобда 10 процентига ҳам етиб-етмаётганлиги, шу билан бирга, африкаликларга саноатда яхшироқ ҳақ тўланадиган бирон бир иш олиш имконияти берилмаётгани ҳақидаги маълумотлар муҳокамалар вақтида келтириб ўтилди. Шунингдек Филднинг кон саноатини ривожлантириш — Жанубий Родезиянинг асосий вазифасидир, бу эса, тараққиётнинг энг арзон шакли бўлиб, бунда аҳолининг кўпчилик қисми арзон ҳақ тўланадиган ишга жалб қилинади, деган гапи мисол қилиб кўрсатилди. Хўш, бу нима деган гап? Ахир, бу — Жанубий Африкада, Анголада, Мозамбикда ва бошқа жойларда зўр бериб ўтказиб келинаётган ҳамда африкаликларни билим олиш имкониятларидан маҳрум қилишни, шу тариқа кон саноати учун арзон баҳо ишчи кучлари вужудга келтиришни кўзда тутган сиёсатнинг ўзи-ку.

Оқ танли мустамлакачиларнинг фарзандлари мактабларда бепул ўқиётгани ҳолда, нима учун африкаликлар ўз фарзандларини мактабларда ўқитишга пул тўлашлари шарт қилиб қўйилганлигини шунинг ўзидан ҳам тушуниб олса бўла беради.

Филд режими мавжуд камситувчи қонунларни ва ирқчилик руҳидаги янги қонунларни татбиқ этиш практикасини кенгайтирмоқда ва амалга оширмоқда. Бу режим миллий озодлик ҳаракатига қарши курашни янада кучайтиришга қаратилган янги қонун лойиҳаларини парламент тасдиқига тақдим қилганлиги ҳақидаги маълумотлар келтирилган эди. Жумладан, жаноб Раис, Бирлашган Миллатлар Ташкилотига петиция билан мурожаат қилишга журъат этган кишиларни 10 йил қамоқ жазоси бериш ҳақидаги қонун лойиҳаси парламентга тақдим этилди. Жанубий Родезиядаги энг йирик сиёсий партия — ерли аҳоли жуда катта кўпчилигининг орзу-истакларини ифода этувчи «Африкалик зимбабве халқининг иттифоқи» тор-мор қилиниб, тарқатиб юборилди. Африкаликлар нормал сиёсий фаолиятининг деярли ҳамма шакллари ғайриқонуний, деб эълон қилинди.

Гананинг муҳтарам вакили Бош Ассамблеянинг ушбу сессиясидаги умумий мунозарада сўзга чиқиб, Филд режимига тўғри тавсиф берди. У бундай деди: «Жанубий Родезия ҳукумати — алдамчиликдир; у — ғайри демократик ва золим ҳукуматдир».

Филд режими озчиликдан иборат оқ танлиларнинг африкалик ерли аҳолининг асосий кўпчилиги устидан ҳукмронлигини сақлаб қолиш ва абадийлаштиришга ҳаракат қилиб, ўша 1961 йилги ирқчилик конституцияси асосида, яъни озчиликдан иборат оқ танлилар ҳукмрон бўлиб қолгани ҳолда, Жанубий Родезияга мустақиллик берилиши масаласини қўймоқда.

Буюк Британиянинг муҳтарам вакили комитетимизда сўзга чиқиб, Англия ҳукумати Жанубий Родезияга мустақиллик беришдан аввал 1961 йилги «конституция»га тузатишлар киритилиши лозим, деб ҳисоблайди, деди.

Бу тузатишларнинг қанчалик мақбул бўлишини биз билмаймиз. Лекин Филд режими бундай тузатишларни эрта кундаёқ рад этди.

Филд Жанубий Родезиянинг қонун чиқарувчи мажлисида шу йил 17 июлда сўзга чиқиб, бундай деди: «Мустақиллик оламан деб, Жанубий Родезия ҳукумати қонун чиқарувчи органда африкаликларга устунликни таъминлаб берувчи тузатишларни конституцияга киритишни таклиф қилиб ўтирмайди», — яъни унга фақат озчиликдан иборат оқ танлиларнинг ҳукмронлиги сақланиб қоладиган мустақиллик керак. Филд ўзининг «Родезия фронти» партияси конгрессида яқиндагина сўзга чиқиб, Марказий Африка федерацияси тарқатиб юборилганидан кейин Жанубий Родезиядаги ирқчиларга мустақиллик бериш ҳақидаги талабни яна илгари сурди.

Лондонда чиқадиган «Таймс» газетасининг 1963 йил 21 сентябрда берган хабарига қараганда, ана шу партиянинг конгресси резолюция қабул қилган. резолюцияда конгресс бош министрнинг ҳеч қандай чеклаш чораларини татбиқ этмаслик ва 1961 йилги «конституция»ни ўзгартирмасдан сақлаб қолиш шарти билан Жанубий Родезиянинг мустақиллигига эришиш йўлидаги қатъиятини батамом, қўллаб-қувватлайди. дейилган. Мақсадни бундан ҳам равшанроқ ифода этиб бўлмаса керак.

Жанубий Родезия ирқчилари Африка халқларининг миллий озодлик ҳаракатига қарши курашда Жанубий Африка ирқчилари ва Португалия мустамлакачилари билан бирлашишни мўлжаллаб турибдилар. Жанубий Африка Республикасидагилар ҳам, Португалияда ҳам уларга бажонидил рўйхушлик қилмоқдалар. Фервурд шу йил 23 апрелда Жанубий Африка Республикасининг парламентида сўзлаган нутқида Жанубий Африка билан Жанубий Родезиядаги ирқчи режимлар ўртасида «ҳамкорлик» ўрнатиш зарурлигини айтди. Жанубий Африка томонидан Филд режимига маълум миқдорда қурол-яроғлар ва техника маълумотлари бериш эҳтимоли борлиги ҳам матбуотда хабар қилинди.

Жанубий Родезия экономикасида чет эл монополиялари ишғол қилиб турган мустаҳкам позициялар — ана шу мамлакатдаги озчиликдан иборат оқ танли ҳукмрон юқори табақалар ўтказиб келаётган ирқчилик сиёсатининг моддий негизи ва асосий таянчи ҳисобланади. Жанубий Родезия экономикасини аслида бир-бири билан чамбарчас боғланиб кетган тўртта энг йирик чет эл компанияси контроль қилиб турибди. Ана шу чет эл монополиялари, шунингдек банклар ўзининг Жанубий Родезия экономикаси ва сиёсатидаги тўла хўжайинлик мавқеини бундан буён ҳам сақлаб қолиш ниятидадир. Мустамлакачи давлатларнинг ва аввало идора қилувчи давлатнинг иқтисодий, ҳарбий ва сиёсий манфаатлари ҳам шу мамлакатда бир-бири билан айни чатишиб кетаётганлиги туфайли ҳам, улар Африканинг жанубий қисмидаги бу районни ўз ҳукмронлиги остида сақлаб қолишга шу қадар зўр бериб интилмоқда, бу районни Африка давлатларининг қолган қисмига қарши турган ўзига хос «оқ қалқон» деб ҳисобламоқда.

Родезия экономикасини контроль қилиб турган чет эл компанияларига тааллуқли баъзи бир ҳақиқий маълумотларни совет делегацияси илгари келтириб ўтган эди. Шуни эслатиб қўяйликки, «Родезиен Англо-Америкэн лимитед» компаниясининг ихтиёрида мис конлари, олтин, олмос, кўмир ва шу кабилар чиқариш иши тўпланган. Марказий, Шарқий ва Жанубий Африкадаги жуда кўп кўчмас мулк, саноат корхоналари, меҳмонхоналар ана шу компания қўлидадир. Бу компания сармоясининг жами миқдори 100 миллион фунт стерлингга етиб борадиган 30 та ҳар хил акционерлик жамиятда қатнашиб келмоқда.

«Бритиш саус Эфрика компани» Жанубий Родезиядаги энг йирик заминдор ҳисобланади. Унинг африкаликларнинг пешона тери ва қони эвазига орттирган жами бойлиги 63,2 миллион фунт стерлингдан иборат. Компаниянинг Жанубий Родезияда цитрус ва бошқа плантациялари бор. «Родезия рейлуэйз траст» темир йўл компанияси акцияларининг 99 проценти унинг қўлида бўлиб, у «Аэрон энд стил компани лимитед» металлургия компанияси билан цемент ишлаб чиқарувчи компаниянинг акцияларига эгадир. «Бритиш саус Эфрика компани» компанияси 1962 йилда 8,5 миллион фунт стерлинг соф фойда олди. Бу компаниянинг сўнгги ҳисоботида ошкора гапирилишича, у, Родезия билан Ньясаленд Федерациясининг территориясига катта умид боғламоқда ва у жойдан кетиш ниятида эмас. Матбуотнинг маълумотларига кўра, бошқа бир компания — «Родезиан селекши траст лимитед» фақат 1962 йилнинг ўзида 4,6 миллион фунт стерлинг соф фойда олган; 1963 йилда бундан ҳам кўпроқ фойда олишни мўлжалламоқда.

Жанубий Родезия бойликларини талаш натижасида даромад орттираётган ана шу чет эл монополиялари ва банкларининг ҳаммаси бу монополиялар ва оқ танли келгиндилар ўзларининг Родезиядаги ҳукмронлик позицияларини сақлаб қолишга нима сабабдан шу қадар жон-жаҳди билан қаттиқ тиришаётганлигини яққол тушунтириб турибди. Хўш, Жанубий Родезиядаги ерли аҳолининг мақсади нима? Жанубий Родезиядаги энг ваколатли Африка партиялари (бу партиялар шу территориядаги ерли аҳолининг манфаатларини ифода этади) илгари сурган қонуний истаклар ва талабларнинг ҳаммаси Жанубий Родезия масаласида ўтган сессияларда Бош Ассамблея томонидан қабул қилинган резолюцияларда ўз аксини топган. Жаноб делегатларга маълумки Бош Ассамблея бу резолюцияларда Жанубий Родезия аҳолиси ўз тақдирини ўзи белгилаш ва мустақиллик олиш ҳамда мустақил Африка давлатини тузиш ҳуқуқига эга эканлигини тасдиқлаган эди. Бош Ассамблея Англия ҳукуматига 1961 йилги «конституция»ни қайта қараб чиқишни, Жанубий Родезия аҳолисининг кўпчилигига тўла сиёсий ҳуқуқлар берилишини таъминлашни таклиф қилган эди. Яна шу нарса ҳам маълумки, идора қилувчи давлат ҳукумати Бош Ассамблеянинг бу резолюцияларини танишдан бош тортди ва бу ҳукуматнинг ҳозиргача ўжарлик қилиб келаётгани таажжубланарли бир ҳолдир.

24 мамлакатнинг махсус комитети, жаноб Раис, идора қилувчи мамлакатни ўзининг Жанубий Родезиядаги зарарли ва хатарли сиёсатидан воз кечишга кўндириш учун кўпгина куч ва ҳаракат сарфлади. Афсуски, бу ҳаракатлар ҳозирча ҳеч қандай самара бергани йўқ.

Африкадаги мустақил давлатлар бошлиқларининг шу йил май ойида Аддис-Абебада бўлиб ўтган тарихий конференциясида бир овоздан резолюция қабул қилиниб, Жанубий Родезиядаги африкалик националистлар қўллаб-қувватланди ҳамда башарти, озчиликдан иборат оқ танли ирқчилар ҳукумати Жанубий Родезияда ҳокимиятни зўрлик билан босиб оладиган бўлса, конференция аъзоси бўлган давлатлар африкалик националистик раҳбарлар ана шу ҳокимиятни қўлга олиш ва уни африкалик кўпчиликка қайтариб бериш учун кўрадиган ҳар қандай чорани маънавий ва моддий жиҳатдан самарали равишда қўллаб-қувватлайди, деб тантанали суратда айтилди.

Африкадаги 32 давлат айни Аддис-Абеба конференциясининг ана шу қарорига асосланиб, Жанубий Родезия масаласини муҳокама қилиш ҳақидаги илтимос билан Хавфсизлик Кенгашига мурожаат қилди.

Жаноб делегатларга яхши маълумки, Африка делегациялари, шунингдек уларни қўллаб-қувватлаган ҳамма делегациялар территориядаги ҳамма аҳолининг вакилларини тўла равишда ўз ичига олган ҳукумат тузилмагунча, мавжуд идора шароитида Буюк Британия ҳукумати ваколатларни ёки суверенитет нишоналарини Жанубий Родезияга топширмасин, деган фикрни билдирдилар. Шунингдек 1963 йилги Марказий Африка конференциясида кўзда тутилганидек, Англия ҳукумати Жанубий Родезияга қуролли кучлар билан авиацияни топширмасин, деб таклиф қилинди.

Афсуски, Англия делегацияси вето ҳуқуқини қўлланганлиги орқасида Хавфсизлик Кенгаши Африка мамлакатларининг ана шу ғоят мўътадил талабини қабул қила олмади.

Жаноб Раис, Жанубий Родезия масаласини ҳал қилиш учун киритилган, лекин бахтга қарши ҳозирги кунгача бажарилмай келаётган таклифларнинг моҳияти асосан ана шундан иборат. Аммо, Бош Ассамблея XVII сессиясидан кейинги ўтган воқеалардан, шунингдек яқинда содир бўлган воқеалардан кўринишича, буларнинг ҳаммаси Жанубий Родезиядаги вазият асло яхшиланмаганлигидан, балки аксинча, кескин ёмонлашиб кетганлигидан далолат бериб турибди.

Англиянинг муҳтарам вакили гўё Жанубий Родезиядаги аҳвол портлаш хавфини туғдираётгани йўқ ҳамда тинчликка ва хавфсизликка ҳеч қандай таҳдид солаётгани йўқ, деб бу ерда бизни ишонтиришга уринди.

Бироқ, Филд билан Веленскийнинг сўзларини назарда тутганда, бу гапларнинг ҳаммаси ғоят инобатсиз бўлиб қолмоқда. Филд «Жанубий Родезия фронти» партиясининг съездида 20 сентябрда сўзга чиқиб, Жанубий Родезия ҳукумати армия билан авиациянинг Жанубий Родезиядаги қисмини энг кўп қудратга эга бўлган ҳолда сақлаб қолмоқчи, деди.

Веленский 13 сентябрда Солсберида нутқ сўзлаб, «башарти, оқ танли кишига ҳужум қилиб қолсалар, у зўр қатъияткорлик, забардастлик ва мададкорлик билан жанг қилади, бинобарин, можаро албатта Жанубий Африкага, эҳтимолки, ундан ҳам нарига ёйилиб кетади...», — деди.

Лекин аслида оқ танли кишига ҳеч ким ҳужум қилмоқчи эмас-ку; африкаликларнинг талаби фақат шуки, улар ҳаммага—қора танлиларга ҳам, оқ танлиларга ҳам бир хилда инсоний ҳуқуқлар берилсин, деяптилар. Масаланинг моҳияти гўё ҳамма нарсани мустамлакачилар ўз манфаатларини кўзлаб, баъзи бир жойларда авж олдиришга уринаётган ирқий адоватни белгилаб беришида эмас. Гап меҳнаткаш ерли аҳолига нисбатан мустамлакачиларнинг тутаётган эксплуататорлик сиёсати устида боряпти.

Идора қилувчи мамлакатнинг ҳукумати талайгина миқдордаги қуролли кучларни, шунингдек мудофаа, ташқи сиёсат ва солиқ солиш соҳасидаги ваколатларни Филднинг ирқчи режимига беришни мўлжаллаётганлиги маълум бўлиб қолгач, аҳвол икки баттар кескинлашиб кетди. Бу, Африка қитъасининг ана шу қисмида аслида хавф солиб турган вазиятни кескинлаштириб юборади, албатта.

Бу ерда ва Хавфсизлик Кенгашида сўзга чиққан Африка мамлакатларининг вакиллари башарти, замонавий қирувчи, бомбардимончи самолётлар, вертолетлардан иборат ана шу қуролли кучлар ҳамда европаликлардан иборат қуруқликдаги қўшинлар Филд режимининг қўлига топшириладиган бўлса, Жанубий Родезия «иккинчи Жазоир» бўлиб қолиши мумкин, деб таъкидладилар.

Африка делегатлари ҳарбий-ҳаво кучлари граждан аҳолининг тартиб сақлаши устидан контроль ўрнатиш учун керак эмас, балки асосан «ялпи террорнинг муҳим қуроли» сифатида керак, деб жуда тўғри таъкидлаб гапирдилар. Африка делегатлари шундай қилинган тақдирда, Жанубий Родезиядаги ирқчилар қуролли кучлардан мамлакат ичкарисида фойдаланиш ҳуқуқига эга бўлади ва ана шу қуролли кучларнинг африкалик ерли аҳолига қарши ишга солиниши эҳтимолдан узоқ эмас, деб огоҳлантирдилар. Хўш, жаноб Раис, идора қилувчи ҳокимият сифатида Жанубий Родезия территорияси учун тўла жавобгар бўлган Англиянинг позицияси қандай? Сўнгги воқеалар, хусусан Англиянинг Хавфсизлик Кенгаши, Тўртинчи комитетдаги позицияси идора қилувчи ҳокимият ўзининг мустамлакачиликдан иборат худбин манфаатларини Жанубий Родезия халқининг ва Африка қитъасидаги барча халқларнинг манфаатларидан устун қўяётганлигини, Жанубий Родезия халқининг хоҳиш-иродаси ва орзу-истакларига хилоф равишда озчиликдан иборат оқ танли ирқчилар ҳукуматига кенг ваколатларни ва ҳокимиятни топшириб қўйиш йўли билан фақат расмий, сохта мустақиллик беришга уринаётганлигини яққол кўрсатди. Шундай қилиб, Англия ҳукумати оқ ирқчиларнинг Жанубий Родезиядаги ҳокимиятини мустаҳкамлаб ва абадийлаштириб қолишга ҳаракат қилмоқда.

Чунки айни идора қилувчи ҳокимиятнинг ҳаракати билан Жанубий Родезияга Филднинг реакцион режими ўтказиб қўйилди. Маълумки, бу режим ўтамустамлакачиларнинг манфаатларини ифода этади. БМТ Устави принципларига ҳамда мустамлака мамлакатлар ва халқларга мустақиллик бериш тўғрисидаги Декларацияга очиқдан-очиқ хилоф бўлган 1961 йилги ирқчи конституцияни қайта қараб чиқишни Англияга таклиф қилувчи ҳамма резолюцияларни назар-писанд қилмай, Англия ҳукумати ана шу «конституция» асосида муддатидан олдин сайловлар ўтказишга ижозат бериш билан жавоб қайтарди ҳамда Филднинг реакцион режимини ҳокимият тепасига олиб келди. Шундан кейин, ерли аҳолининг ваколатини кенгайтирувчи баъзи бир тузатишларнигина киритган ҳолда, яна ўша 1961 йилги ирқчи конституция доирасида Жанубий Родезияга мустақиллик бериш тўғрисида Филд режими билан музокара бошлаб юборилди. Гананинг муҳтарам вакили кеча сўзга чиқиб, тузатишларнинг даркори йўқ, балки умумий сайлов ҳуқуқини жорий қилишни кўзда тутмоқ керак ва шундагина мамлакат ҳақиқий мустақиллик олиши мумкин, деб жуда тўғри гапирди. Филд режими билан музокаралар олиб борилмоқда, ҳозир эса, у, албатта, Англиянинг яширин мададкорлигини сезиб, 1963 йил 31 декабрда Родезия ва Ньясаленд Федерацияси тарқатиб юборилганидан сўнг тўла мустақиллик берилсин, деган талабларни тобора астойдилроқ ўртага қўймоқда. Хавфсизлик Кенгашида Жанубий Родезия масаласи муҳокама қилинган пайтда Англиянинг вето ҳуқуқини қўлланганлигини айни Филднинг ўзи табриклади.

Ҳамма шуни яхши тушунадики, жаноб Раис, Жанубий Родезия халқи мустамлакачилар қуллиги режимига рози бўлмайди ва чидаб тура олмайди.

Матбуотнинг хабарларига кўра, Жанубий Родезиядаги энг йирик партия — «Африкалик зимбабве иттифоқи»нинг раҳбарларидан бири Леопольд Токовери 11 июнда Лондонда бундай деган: Африкаликларнинг тоқати-тоқ бўлиб бормоқда, бинобарин, Англия ҳукумати Филд режими даврида 1961 йилги «конституция» асосида Жанубий Родезияга мустақиллик берадиган бўлса, ёки Филднинг ўзи ўз ихтиёри билан мустақиллик эълон қиладиган бўлса, бу нарса аҳволни фақат чигаллаштириб юбориши, мамлакатда тартибсизликлар туғдириши бегумондир.

Англия «парламент конвенцияси» туфайли ўзининг Жанубий Родезия масаласини ҳал қилишдаги роли ғоят чеклаб қўйилган ва гўё у, Жанубий Родезиянинг ички ишларига аралаша олмайди, деган тасаввур туғдиришга беҳуда уринмоқда.

Бу ерда ва Хавфсизлик Кенгашида сўзга чиққан Африка делегациялари бундай позициянинг асоссизлигини кўрсатиб ўтдилар ҳамда Англия Бош Ассамблея талаб қилган ҳамма ислоҳотларни амалга ошириш учун керак бўладиган ҳокимиятга тўла равишда эгадир, дедилар.

Наҳотки, жаноб Раис, айни Англиянинг ўзи Жанубий Родезияда юз бераётган воқеаларнинг ташкилотчиси ва раҳнамоси эканлигига шубҳа бўлса. Айни Англиянинг ўзи Филд режимига ҳарбий бўлинмаларни ва самолётларни топширмоқчи бўлиб турибди, халқаро органларда Филднинг ирқчи режимини ҳимоя қилиб, уни ҳар тарафлама паноҳига олмоқда. Наҳотки, жаноб Раис, мустамлакачиликка ва янги мустамлакачиликка қарши курашаётган мамлакатларнинг шаънига кескин маломатлар ёғдириш — жамият тарихи тараққиётининг ҳозирги босқичида энг яхши йўл бўлса. «Британия шери,— дейилади шу йил 2 октябрда «Нью-Йорк геральд трибюн» газетасида босилган мақолада, — ўзини янги мустамлакачилик қамчиси билан савалаган Африка-Осиё мамлакатларига кеча бир ўкириб берди».

Хўш, ҳозирги пайтда Бош Ассамблея қандай чора кўрмоғи керак? Бизнинг фикримизча, жаноб Раис, идора қилувчи давлатнинг ва Жанубий Родезиядаги ирқчиларнинг шу мамлакат территориясида мустамлакачиликдан иборат эксплуатация режимини тўла сақлаб қолган ҳолда. Жанубий Родезиянинг сохта мустақиллигини эълон қилиш хусусидаги планларини амалга оширишга йўл қўйиб бўлмайди.

Филднинг ҳозирги ирқчи режими ҳамда озчиликдан иборат оқ танлилар томонидан ерли аҳолининг асосий кўпчилигини эзиш системасини абадийлаштириб қўйишга қаратилган тартиблар сақланиб қолган ҳолда, мустақиллик деб аталмиш нарса бериладиган бўлса, бу — мустамлакачилик, янги мустамлакачиликнинг энг хунук кўринишидан бошқа нарса бўлмайди.

Африка давлатлари билан Жанубий Родезия халқининг 1961 йилги ирқчи конституцияни дарҳол бекор қилиш ҳақидаги, умумий ва тенг сайлов ҳуқуқи асосида сайловлар ўтказиш йўли билан ана шу мамлакатда ерли аҳолининг ваколатли органларини тузиш ҳамда бутун ҳокимиятни тўла равишда ана шу органларга албатта топшириш тўғрисидаги талабларини биз бутун вужудимиз билан қўллаб-қувватлаймиз.

Биз ерли аҳолига бутун ҳокимиятни топшириш шарти билан дарҳол ва сира кечиктирмай мустақиллик бериш тарафдоримиз.

Совет делегацияси мустамлака мамлакатлар ва халқларга мустақиллик бериш тўғрисидаги БМТнинг тарихий Декларацияси талаб қилганидек, Жанубий Родезияда ҳам мустамлакачиликнинг ҳамма шакллари ва кўринишларига дарҳол ва сўзсиз барҳам бериш тарафдоридир.

Сиздан миннатдорман, жаноб Раис.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Яхшининг шарофати

Ҳамма раҳмат демоқда

Жданов номли 3-ўн бир йиллик мактаб ўқитувчиси Розия Алиева ҳаммадан раҳмат эшитмоқда.

Яқинда у мактаб ўқувчиларининг терган пахталари учун «Ўзбекистон» колхозининг кассири Лида Иванниковадан пул олаётганда колхоз кассири янглишиб 10 та 25 сўмлик пулни ортиқча бериб юборади. Буни ўртоқ Алиева уйига келганда пайқаб қолди.

Розия Алиева дарҳол кассага қайтиб борди. Лида Иванникова 250 сўмни кўтариб келган бу олижаноб аёлдан беҳад хурсанд бўлиб кетди ва унга чуқур миннатдорчилик билдирди.

О. ОЙДИНОВ.
Оққўрғон.

Ёмоннинг касофати

Машина ўғрилари

Сергей Мешчеряков ўтган йили республика «Ёш техниклар» уйининг инструктори қилиб ишга олинди. Кўп ўтмай янги «тарбиячи» ўз атрофига эндигина 17—18 ёшга кирган ўсмирларни торта бошлади. Автомотоклубнинг ёш ишчиси Александр Тимофеев, 4-тикув фабрикасининг механиги Дмитрий Карпачев, безорилик ва ичкиликка муккасидан кетган 49-мактабнинг собиқ ўқувчиси Александр Рубинкевичлар Мешчеряковнинг домига илиндилар.

Улар икки ой давомида бир неча машина ва дўкончаларни ўғирладилар. Кафанов кўчасидан БХА 20—96 номерли ГАЗ—63 маркали, Тарас Шевченко кўчасидаги 11-уй олдида турган ЭЗ 34—74, ФА 15—74 номерли ГАЗ—69 машиналарини гумдон қилишди.

Милиция ходимлари М. Биднер, Е. Березников ва В. Кулаковларнинг ўз вақтида кўрган чоралари натижасида муттаҳамлар қўлга олинди.

Жиноятчилар устидан бошланган терговда Мешчеряков ва бошқалар ўз айбларига иқрор бўлдилар. Суд Мешчеряков ва Карпачевларни болалар колониясига юбориш ҳақида ҳукм чиқарди.

Я. САЛИМОВ.

ПЛАСТИНКА ИНГЛИЗ ТИЛИНИ ЎРГАТАДИ

Чет мамлакатлар билан маданий алоқани мустаҳкамлашда тилнинг аҳамияти ниҳоятда катта. Инглиз тили жаҳон халқлари орасида кўп муомала қилинадиган тиллардан бири ҳисобланади. Бизнинг мамлакатимизда инглиз тилини ўрганишга бўлган ҳавас катта. Шу муносабат билан яқинда Тошкент грамм пластинка заводи узоқ айланувчи пластинкалар ишлаб чиқара бошлади.

Совет олий ўқув юртларининг инглиз тилини ўрганувчи студентлари учун мўлжаллаб чиқарилган бу пластинкаларда инглиз тилини қандай сўзлашиш кераклиги, баъзи сўзларнинг талаффуз қилиниши ва бошқа кўпгина нарсаларни ўрганиб олиш мумкин. 2,5 соатга мўлжалланган уч донадан иборат бу пластинкадаги текстларни москвалик С. Томистов билан Е. Хакиналар ўқишган.

Булардан ташқари завод минглаб санъат ишқибозларининг талаб ва эҳтиёжларини қондириш мақсадида кўплаб саҳна асарларини ҳам пластинкалаштираётир. Яқинда ёзувчи Ҳамид Ғуломнинг «Тошболта ошиқ» музикали комедиясини, Душан Файзийнинг «Зарафшон қизи» асарини, Шекспирнинг «Гамлет» трагедиясини ҳамда ўзбек халқ чолғу асбоблари ансамбли ижросида қатор қўшиқ ва куйларни узоқ айланувчи пластинкаларга ёзиб олди.

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

Фарзанд! Бу сўз кимнинг юрагига қувонч бахш этмайди, кимнинг дилига қуёшдек ёқмайди, дейсиз! Фарзанд онанинг, отанинг фахри, ғурури!

Совет космонавти Герман Степанович Титов ва унинг рафиқаси Тамара Васильевна яқинда қиз кўришди. Суратда: Герман Степанович Титов ва Тамара Васильевна қизи Татьяна билан клиникадан чиқиб келишяпти.

В. Мастюков фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

6 октябрда
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 11.00—**Физкультура билан шуғулланинг**, 11.20 — **Теннис ўйини билан танишинг**, 11.50 — **Номсиз** (болалар учун телевизион постановка), 12.40 — **Оқ тош** (телевизион очерк).

Ўзбек тилида: 12.15 — **Бензоколонка малинаси** номли кинокомедия.

Рус тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.20 — **Қор от** (болалар учун), 18.35 — **Опереттелардан парчалар**, 19.10 — **Рус тили маданияти ҳақида** (Корней Чуковскийнинг учинчи суҳбати), 19.35 — **Концерт** (Эстон филармонияси духовой музика асбоблари квинтети ижросида), 20.05 — **Қўғирчоқ фильми** (катталар учун), 20.15 — **Икки Фёдор** номли бадиий фильм.

21.35 — **Эртанги кун программаси**.

Ўзбек тилида: 21.40 — **Телевизион янгиликлар**, 21.55 — **Машъаллар ҳаммага нур сочади** (телевизион очерк), 22.15 — **Концерт** (телетомошабинлар талабига мувофиқ).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
18.00 дан **Фрунзе телестудияси эшиттиришлари.**

Диссертация ёқлайдилар

1963 йил 16 октябрь кундуз соат 1 да, Тошкент давлат медицина институтининг илмий совети мажлисида (акт зали)

Г. К. Андриасян — медицина фанлари доктори деган илмий даражани олиш учун: «Оёқ кафти микозининг клиникаси, кечиши ва уни Сочи-Мацеста курортида даволаш ҳамда олдини олиш» деган темада.

Диссертация билан институт кутубхонасида танишиш мумкин.

1963 йил 17 октябрь кундуз соат 2 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тарих ва археология институти ҳамда Шарқшунослик институтининг бирлашган илмий совети мажлисида (Навоий кўчаси, 55-а уй, Ижтимоий фанлар бўлимининг конференц-зали) тарих фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун:

В. Н. Спришевский: «Чуст қишлоғи (Фарғона тарихининг бронза даврига доир)» деган темада.

Д. Я. Очилдиев: «XX аср бошларида Афғонистоннинг халқаро ва ички сиёсий аҳволининг баъзи масалалари» деган темада.

Диссертациялар билан Фанлар академияси кутубхонасида танишиш мумкин.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентских промышленного и сельского областных комитетов КП Узбекистана, Ташкентского горкома КП Узбекистана, промышленного, сельского областных и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг адрес: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: редактор — 29004. Редактор ўринбосари— 26232. Масъул секретарь — 34808. Секретариат — 31936. Идеология бўлими—25885. Саноат ишлаб чиқариши ва партия ишлари бўлими—33786. Қурилиш ва партия ишлари бўлими — 33786. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши ва партия ишлари бўлими — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 33786. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлими — 28761. Ахборот ва спорт бўлими — 33786. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

Р. 11243. Индекс 64695. Нашр. № 1694.